nio. de perſonali conſtat vt diximus. j. eo. pater. ⁊ l. antepe. ſed ſubuenitur ei ex generali regula. vt. ſ. de iur. do. l. ſi is. §. j.

a ¶ Vtili actione. i. vtili iudicio famil. herciſcū. vel actione in factum. vt no. ſ. fami. herciſcū. ſi filia. ⁊ l. ſi maritus. Accur.

b ¶ Ut his. ad quod eſt. ſ. de leg. j. l. huiuſmodi. §. cū pater. ⁊ de iure do. l. cum pr̃. ⁊ C. de rei vxo. act. §. ſciendum. Itē videt cōtra huic. l. j. de le. pref. ſed ſi. §. ſi nurus. ſed nō ob. vt dicit ſequēs. §. illius. l. §. ſed ⁊ cum.

c ¶ Defenſuꝫ iri. facit. ſ. fami. her. ſi filia. in prin. ⁊. §. j. ⁊. §. pe. ⁊. ſ. de condi. indeb. frater a fratre. ⁊. j. eo. pater. Accur.

d ¶ Per cōtrarium. naꝫ ſ. nurui. hic filio legat. ⁊ facit. j. eodem. pater. in principio.

e ¶ Non poſſe. ſcꝫ vxorem niſi in ſubſidiuꝫ. vt. j. eo. pater. in fi.

f ¶ Eum. filium exheredatum.

g ¶ Orcinum. cui directo libertas a teſtatore relinquitur. vt inſtitu. de ſin. reb. per fideicom. reli. §. libertas.

h ¶ Poſſe cōueniri. immo videt econtra ipſum nō poſſe ſed heredeꝫ poſſe. vt. C. an ſer. ex ſuo fa. l. ij. Solu. ſm̃ Ro. nō cōuenitur orcinꝰ libertus: ſꝫ heres ab initio vt ibi: ſed inſpecto exitu conuenitur orcinus ⁊ nō heres vt hic. nam heres cōuentus de peculio conuictus ⁊ exactus recuperat a liberto ⁊ ſic per mediuꝫ libertus cōuenitur. vt alr̃. C. de vſu. rei iudi. l. fi. in fi. nec in plus tenetur ꝙ a liberto recuperare poteſt. vnde liberatur cedendo actiones. vt. ſ. de pecu. quod debetur. in fi. ⁊ ad hanc mētē applicabat hāc litterā. Alij dicunt teneri libertuꝫ in ſubſidiū qꝛ heres nō eſt ſoluēdo. Tu dic ꝙ hic eſt directa libertas relicta: ibi per fideicommiſſum: quod patet quia dicit orcinus. vt inſti. de ſing. re. per fideicōmiſ. §. libertas. ſed que eſt diuerſitatis ratio nota. in. l. cōtraria. Et eodē modo reſpō. ad. l. de pecu. le. l. ſi ſeruo manumiſſo. ⁊. ſ. quando act. de pecu. eſt an. l. j. §. item heres. ⁊ ſ. de tribu. quod in heredē. §. ſi ſeruo. naꝫ in predictis legibus per fideicōmiſſum fuit relicta libertas. Prima enim ſolu. nō placet: qꝛ ſic nō eēt aliud in orcino liberto ꝙ in eo cui eſt dos prelegata: quia ⁊ ibi cōuenitur heres ab initio: ſed recuperat a filio: at hic vult eſſe differentiā. ⁊ facit. j. de pecu. lega. l. at cum heres.

i ¶ Se habere. ſine dolo.

k ¶ Mulieri. ſolu. matrimo. quam ſolutionem cogitur maritus habere ratam quaſi ſuo creditori datam. vt. ſ. de nego. geſt. ſi liber. ⁊. ſ. de iure do. cum pater. in fi. ⁊. j. de excep. do. ſi opera. ⁊. j. de bo. liber. libertus qui ſub. §. j. vel ſi hoc non placet: dic nomine mulieris hanc dotem marito legatam. ad quod. ſ. de leg. j. ſeruo legato. §. j. ⁊. C. de dot. pro. l. ſi pte. ⁊ eodeꝫ modo rn̄d. j. eo. pater. ij. reſpō. Additio. Intellige iſtam gl. ſm̃ Bar. hic ꝙ matrimonium fuit poſtea ſolutuꝫ inter vxorē ⁊ virū eiꝰ: alr̃ nō peteret: vt in prin. huius. l. vel ſi ponis cōſtante matrimonio debes exponere actio de dote: id eſt ſpes actiōis de dote: alr̃ nō procederet ſm̃ eundem Bar.

l ¶ Mariti. i. marito relictum.

m ¶ Preſtari. vltra commodum repreſentationis. vt. j. l. proxima. hoc enim commodum erat vir habiturus propter legatum ſi ſocer nurui dotem non reſtituiſſet.

¶ Idem querit ſi dos. ¶ Caſus. Inſtitui mihi heredē titium ⁊ dotem vxoris mee legaui ſempronio. et eundem ſempronium rogaui vt reſtitueret dictam dotem dicte mee vxori ⁊ poſtea deceſſi: nūc titius cum grauauerim hereditatem meam alijs etiam legatis vult detrahere de dicta dote falcidiam. queritur: nunquid poſſit. Et dicitur ꝙ ſic. ⁊ mulier non conſequetur a legatario niſi illud quod recepit ipſe legatarius ab herede. ⁊ quod minus eſt in fideicommiſſo reſtituto mulieri per legatarium predictum conſequetur mulier ab herede per actionē de dote. Sed nunquid dictus heres poterit detrahere falci. dicto legatario de cōmodo repreſentatiōis dicte dotis: ſicut poſſet detrahere mulieri ſi mulieri eēt dos legata: Et dicitur ꝙ ſic. ⁊ ita mulier in hoc caſu non recuperabit ab herede predicto illud quod heres detrahit nomine falcidie pro commodo repreſentationis dotis ꝙ vis in ſuperiori caſu recuperet: vt dictum eſt. Uiuianus.

n ¶ Et dicit habere. vt. j. ad. l. falci. cum doteꝫ. Contra. Solu. illa finem hec medios reſpicit circuitus q tādē parū aut nihil proſunt. R. vel hic fuit dos eſtimata: ibi nō. vel vt ibi.

o ¶ Conſecuturam. cum in medij temporis cōmodo falci. nocere non debeat ſm̃. R. immo nocet. vt. j. ad. l. falci. l. j. §. ſi quis. ⁊ l. cū dotem. ⁊ l. ſi vſufructus. §. j. dic ergo cōſecuturā ab heredibus. ⁊ ſic falcid. inſpecto exitu non prodeſt niſi in commodo repreſentationis: vt dixi.

p ¶ Ego quero. quoniaꝫ in ſuperioribꝰ paruꝫ aut nihil falci. profeciſſe videtur. M.

q ¶ Sic obſeruent. quantum ad falci. repreſentationē. R. Quid ergo tūc ſeruat: Rn̄. ſm̃ quoſdaꝫ non habet locū falci. ſed totā doteꝫ ſoluet ſtatim. vt. ſ. ad legē falci. ſi vſufructus. §. j. ſic ergo ⁊ qḋ retinuit heres a legatario inſolidū dabit mulieri ānua bima trima die. tu dic fal. habere locum incommodo repreſentationis. vt. j. ad. l. fal. l. j. §. ſi quis. vt ecce dos eſt lx. legat vir eam mulieri: certe ſtatim dꝫ habere ꝗ alr̃ non haberet niſi annua bima trima die: cōmoduꝫ ergo medij temporis pōt valere. xx. certe de his. xx. detrahitur quarta. ſ. quinqꝫ ꝗ retinet heres libere. ſic ⁊ in nr̃o caſu dabit mulieri qḋ detraxit legatario. vt. v. tm̄ libere retineat vir: vt hic. ⁊. j. ad. l. fal. cū dotē. in fi. nec ob. d. l. ſi vſufructus. quia de dote legata nō detrahit: ſꝫ tm̄ de ꝯmodo repſentatiōis.

¶ Idē iulianus querit. ¶ Caſus. Ego recepi dotē ꝓ vxore filij mei titij. ⁊ poſtea feci teſtamētū. ⁊ dicte mee nurui dotē plegaui: ⁊ rogaui eaꝫ ꝙ reſtitueret dictam dotē ſempronio ⁊ vltra dodrantē multa alia legata reliqui: ita ꝙ habeat locum falcidia in hereditate mea: nūquid poterit heres meus detrahere falcidiam dicte mee nurui: Et dicitur ꝙ nō. nec tenetur ipſa dictaꝫ dotē dicto ſempronio ex fideicōmiſſo reſtituere: qꝛ ego legaui ei illud quod ſuum erat/ ⁊ nihil de meo: ſi autē pter dotem legaui ei centuꝫ/ in eo caſu heres meus detrahet ei falcidiam de dictis. c. ⁊ ſuperfluum de dictis. c. dabit mulier fideicommiſſario pro fideicommiſſo dotis. ſed ſi dictum meum filium heredē inſtitui cum quibuſdā alijs ⁊ dotē nurui mee plegauit (vt dictum eſt) nunquid heredes mei detrahent falcidiaꝫ de cōmodo repſentationis dotis: Et dicitur ꝙ ſic. repſentatur enim dos mulieri cum heredes ei eam ſoluunt ex legato. que dos ſi non eſſet ei legata non debebat ei ſolui eo ꝙ indebita erat quantum ad eaꝫ. ideo quia adhuc conſtabat matrimonium inter eam ⁊ filium meuꝫ pdictum. dictā tamē falcidiam quam coheredes filij mei extraxerunt de plegato dotis habebit filius meus tm̄ partē cum intētabitur iudicium familie herciſcun. inter eum ⁊ dictos ſuos coheredes/ ſicut totaꝫ dotē hr̃et ante partē ſi nō plegaſſem eam vxori ſue. Uiuia.

r ¶ Locum habeat. ſ. ad dānum fideicōmiſſarij.

s ¶ Negat valere. ⁊ ſic nō poteſt ei nocere falci. ⁊ hoc eſt verum niſi in cōmodo repreſentationis in quo tenet legatuꝫ ⁊ fideicō. vt. j. l. proxi. ⁊ ſic etiā falci. detrahit vxori ⁊ p ꝯñs fideicō. de hoc ꝯmodo repſentationis. vt no. ſ. proxi. §. ⁊ facit ad hoc ꝙ nō valeat fideicō. ſ. de lega. iij. cū ꝗs. in prin. ⁊ l. iij. in prin. ⁊. §. ſi rē. ⁊. ſ. de leg. ij. cum pater. §. titio.

t ¶ Pure. alr̃ eſt libere. Azo. ⁊ ſm̃ hoc dicunt ꝙ non fuerit grauatus reſtituere illud. Et quod ſubijcit fideicō. ab vxore pſtari: dicunt ex voluntate: quia nō illud ſꝫ dotē ſolam rogatus fuit reſtituere. ſm̃. R. Sed ſm̃ hoc quare diceretur fideicō. dic ergo ꝙ ⁊ de hoc fuit rogata: ⁊ ſic ex neceſſitate pſtet ⁊ non habeas pure vel ſi habeas expone. i. non in diē: vel ſub conditione.

v ¶ Quod. ſ. reſiduum. i. legatum extra dotē.

x ¶ A ſocero. mulieris. qui ⁊ pater erat mariti.

y ¶ Prelegata. eidē marito.

z ¶ Indebita. ſcilicet nurui. viro eſſe debita eſt: cum penes ipſuꝫ maneat onus

ſiue non vtili actione[a]. ego puto quoniam non hoc voluit ſocer vt his[b] dotem heres pſtet mulierem agētē ex teſtamento cauere debere defenſum[c] iri heredē aduerſus maritum: ergo ⁊ maritus idem debebit cauere aduerſus mulierem defenſum iri ſi prior agat.

☞ Cōtra filiū exheredatuꝫ nō pōt agere vxor ꝓ dote: ſꝫ ipſe filiꝰ agit ꝯ hēdes iſtitutos: preſtita cautione de indēnitate. h. d.

¶ Per contrarium[d] apud iulianuꝫ lib. xxxvij. queritur. ſi ſocer filio ſuo exheredato dotem nurus legaſſet: et ait agi quidē cuꝫ marito exheredato de dote non poſſe[e]: verūtamē ipm dotē perſecuturuꝫ ex cā legati: ſed non alr̃ cum legatum cōſecuturū ꝙ ſi cauerit heredes aduerſus mulierēꝫ defenſum iri: ⁊ differentiam facit inter eum[f] cui dos prelegata eſt: et orcinum[g] libertum cui peculium legatuꝫ eſt: nāqꝫ cum de peculio poſſe conueniri[h] ait heredem non poſſe: quia peculium deſijt penes ſe habere[i]: at dotis actio nihilominus competit: et ſi dotem deſierit habere. ¶ Idem iulianus querit ſi dotem marito prelegauerit ſocer: an dote ſoluta mulieri[k] legatum mariti[l] extinguatur. ⁊ dicit extingui: qꝛ nihil eſſet iam qḋ marito poſſit pſtari[m]. ¶ Idem querit ſi dos alij legata eſſet eāqꝫ rogatus ſit mulieri reſtituere: an lex falcidia in legato locuꝫ haberet: ⁊ dicit habere[n]: ſed quod minus eſt in fideicōmiſſo mulierem dotis actione conſecuturam[o]: ego quero[p] an commoda repreſentationis in hoc legato ſic obſeruentur[q] atqꝫ ſi dos ipſi mulieri fuiſſet prelegata: et puto habere. ¶ Idem iulianus querit ſi mulieri dos ſit prelegata eaqꝫ ſit rogata dotem reſtituere an falcidia locum habeat[r]: ⁊ negat habere quoniam fideicōmiſ. quoqꝫ negat valere[s]: ꝙ ſi pterea quid vxori legatum ſit pure[t] putat ex reſiduo fideicōmiſ. preſtari: quod[v] vtiqꝫ habita ratione falcidie mulieri preſtabit. Sed ⁊ marito ex parte herede inſtituto a ſocero[x] dote plegata[y] legatum dotis falcidiaꝫ paſſurum: videlꝫ qꝛ adhuc conſtāte matrimonio indebita[z] dos videtur plegata: verum qḋ falcidia

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

reciderit in familie herciſcunde iudicio maritum percepturum[a]: quemadmodum dotem totam perciperet ſi non eſſet prelegata. ¶ Mela ſcripſit ſi fundus in dotem[b] ſit datus: et ſpecialiter ſit legatus: mox generaliter dos prelegata: nō bis ſed ſemel[c] deberi fundum. ¶ Ibidem Mela ſubiungit ſi fundus in dotem fuerit locatus a marito ad certum tempus: uxorem non aliter fundum ex prelegatione cōſequi[d]: quam ſi cauerit ſe paſſuram colonum frui dummodo ipſa penſiones percipiat.

¶ Supra locutus eſt iuriſconſultus de prelegato dotis. hic vero loquitur de fideicommiſſo quo grauatur mulier cui dos eſt prelegata ſiue legetur dos mulieri ſiue aliud pro ea: eatenus poteſt onere fideicommiſſi grauari quatenus relictum dotis quantitatem excedit. hoc dicit ſecundum Dynum Bartolus.

Ulpianus. Lex. iij.

Cum quis uxori ſue dotem prelegat: fideique commiſſum ab ea relinquit hoc fideicom. ex commodo quod ex prelegatione mulier ſenſit eſtimabitur[e]: et ita Celſus quoque lib. xx. digeſt. ſcripſit. quod ſi neceſſarie fuerunt impenſe que ipſo iure dotē minuunt[f] amplius[g] dici poteſt ſi tanta[h] quantitas dotis quātam maritus accepit ei prelegata[i] eſſet oportere dici etiam eā quantitatem poſſe fideicommiſ. erogare que ipſo iure dotem minuit. eſſe enim mulierē legatariam[k] nemo eſt qui dubitet. Sed et ſi nō dos ſed pro dote aliquid uxori fuerit legatum: adhuc quaſi dos prelegata accipitur[l]. Hoc amplius iulianus ſcripſit: et ſi non fuerit adiectum pro dote eſſe legatum: hoc tamen animo[m] relictum: adhuc eius eſſe conditionis[n]: uxori igitur ſi rogetur vel dotem vel quod pro dote legatum eſt: vel quod in vicem dotis ſibi[o] aſcriptum[p] eſt reſtituere non cogetur: niſi eatenus quatenus diximus[q] reſtituere: et ideo heres inſtituta rogataque hereditatis quantitatem reſtituere: id demum reſtituet quod quantitatem dotis excedit: idque[r] quod ex repreſentationis commodo ſentit. nam et ſi quis cum a nuru ſua dotem accepiſſet filium ſuum heredem inſtituerit: cumque rogauerit quicquid ad eum ex hereditate perueniſſet reſtituere: mox morte uxoris dotem fuerit lucratus[s]: id non reſtituet quod ex dote percepit[t]: quia matrimonij cauſa id lucratus eſt non ex patris iudicio. ¶ Mulier dotē promiſit quadringentorum et dedit fundos duos in ducenta[v]: preterea nomina debitorum in reſidua ducenta mox maritus eius decedens pro dote fundos ei duos non eos quos in dotem acceperat reliquit: et preterea illos duos dotales quos eſtimatos acceperat reliquit: fideique eius commiſit ut quicquid ad ſe ex hereditate eius perueniſſet: id reſtitueret ſeio cum moreretur: querebatur quantum eſſet in fideicommiſſo muliere defuncta? dicebam hanc uxorem que rogata eſt quicquid ad ſe peruenerit ex teſtamento reſtituere in ea eſſe conditione uti id demum reſtituere cogeretur quod deducta dotis quātitate ad eam peruenit: dotem enim recepiſſe[x] eam magis quam accepiſſe ſaluo eo quod ex commodo repreſentationis ab ea fideicommitti potuit[y]: proinde id quod pro dote maritus ei reliquit nō cogetur[z] reſtituere: niſi plus fuerit in eo quam in quātitate dotis: reſiduum vero quod preter ea illi relictū eſt cū fructibus co-

onus matrimonij. vt. ſ. fami. her. ſi filia. §. j. et l. ſi maritus. et. j. de lega. preſtan. ſed et ſi. §. ſi nurui. et. §. ſed et cum.

a ¶ Percepturum. ſ. ſtatim. et olno cū hic de cōmodo repreſentatiōis nil ſit. vt. j. eo. l. pater. que. l. bñ facit ad hoc quod hic dicitur.

¶ Mela ſcripſit. ¶ Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē fundum titianum et ego poſtea legaui eum. et ei poſtea generaliter legaui ei dotē ſuam. certe non poterit petere ab heredibus meis niſi ſemel fundū predictum. ſed et ſi dictū fundū dotalē quē legaui uxori mee vt dictū eſt locaueram ſeio vſque ad certū tēpus: nō aliter cōſequitur dicta mea uxor dictū fundū ad heredibus meis quam ſi cauerit eis ſe paſſuram colonum predictum frui: dūmodo ipſa percipiat penſiões dicti fundi. Ui.

b ¶ In dotem. etiā eſtimatus: et valebit etiā legatū propter cōmodū repreſentationis: ſed hodie ſtatim reddi debet: vñ non valet legatum ſecundum quoſdam. Tu dic etiā olim nō valere in re immobili. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. cum autē. et. §. exactio. et inſti. eo. §. ſi quis debitori. hic eñ fuerat eſtimatus. Accur.

c ¶ Sed ſemel. ſic. ſ. de lega. ij. meuius. in prin. §. et. ſ. de lega. j. plane. §. j. et. j. de verbo. obliga. quibus. et. ſ. de iure dot. cum pater. Accur.

d ¶ Cōſequi. immo videtur quod poterit eū deijcere. vt. ſ. de lega. j. l. nihil. §. fi. et. ſ. de vſufruct. arbores. §. j. et. ſ. loca. et conduc. l. qui fundum. q̄ ſunt cōtra. Sol. ſpeciale in dote: vt hic. et. ſ. ſol. ma. ſi filio. §. fi. Uel dic quod et hic eū deiecerat et ideo cauet heredi. vt hic. et. d. l. ſi filio. deiectus ergo colonus agit contra heredē et heres aget ex cautione et ſic facit. ſ. quando actio de pe. eſt an. l. j. §. item ſi heres. et. ſ. loca. ſi merces. §. j.

Cum quis. ¶ Caſus. Uxori mee legaui dotē ſuam que erat c. et rogaui eam quod daret xx. titio certe ex ipſa dote non dabit mulier titio. xx. ſed ex cōmodo repreſentationis dotis. et idem eſt ſi ego feceram in dote neceſſarias expenſas que quidem ipſo iure dotem minuunt. nam non ſolum ex repreſentatione predicta dabit mulier titio. xx. vt dictum eſt. ſed etiam ex dictis expenſis. eſt enim legataria quantum ad dictas expēſas. et de meo videor ei dotem prelegaſſe. ſed et ſi non legaui ei dotem ſed legaui ei vnum fundum loco dotis adhuc videor ei dotem prelegaſſe et tenebitur mulier preſtare dicta. xx. titio de cōmodo repreſentationis et de expenſis predictis. et idem eſt ſi non dixi expreſſe quod legabam ei fundum pro dote: ſed hoc in animo gerebam. de dote autem nihil tenetur dare titio fideicōmiſſario. Quid ergo ſi eam inſtitui heredem rogaui et eam quod reſtitueret hereditatem dicto titio? certe id demum ei reſtitueret quod quātitatē dotis excedit. vnde idē eſt in eo quod excedit quod eſt in dicto commodo repreſentationis. Itē quid ſi recepi dotem a nuru mea. et poſtea filium meum heredē inſtitui et eum rogaui quod reſtitueret titio quicquid ad eum filium ex hereditate mea peruenisset et poſtea per mortem uxoris ſue mee nurus lucratus eſt dotem. nunquid reſtituet titio quod ex dicta dote a me percepit? Et dicitur quod non: quia nō eſt lucratus illā dotē ex meo iudicio. ſed cauſa matrimonij. ¶ Mulier dotē. Uxor mea q̄ promiſerat mihi noīe dotis quadringēta dedit mihi pro ducētis fundū titianum et ſeianum. et pro alijs. cc. dedit mihi nomina duorum ſuorū debitorū q debebāt ei. cc. poſtea ego decedēs legaui ei pro dote ſua dictos duos fundos et etiam alios duos qui valebant. ccc. et commiſi fidei eius vt quicquid ad eā perueniſſet ex hereditate mea reſtitueret ſeio cum ipſa moreretur et deceſſi. poſtea deceſſit dicta mea uxor. queritur quātum debebat dare dicto ſeio nomine fideicōmiſſi? et certe illud ſolū quod peruenit ad eam deducta quantitate dotis recepit enim a me dotem et non accepit illud lucrum quod habet propter repreſentationē dotis. et illud ſuperfluum de dote tenetur reſtituere dicto ſeio cum fructibus. et. h. d. Uiuia.

e ¶ Eſtimabitur. vt tñ eſſe poſſit non vltra. vt. ſ. de lega. ij. imperator. §. j. et. ſ. de lega. j. plane. §. fina. et. j. ea. l. §. fi.

f ¶ Minuunt. quia fundus et pecunia eſt in dote et in fundo impenſa facta. vt. ſ. de impē. l. quod dicitur.

g ¶ Amplius. facias punctū minuūt: et dic ãplius quam ſupra: dixit enim fidei cōmiſ. eſſe in cōmodo tñ: nūc dicit plus ſi tāta et c.

h ¶ Si tanta. alias ſi tota.

i ¶ Prelegata. hoc adiecto: ſcilicet ſine diminutione expēſarū: vel fuit nomiatim ipſa quātitas dotis prelegata. alias aliud eſſet. vt no. ſ. eo. l. j. §. impēſe.

k ¶ Legatariā. ſcilicet puram. et in duobus. ſ. incōmodo repñtationis et īpēſarum remiſſiōe. et ideo pōt fidei eius cōmitti. et facit. ſ. de le. j. l. debitor. i pñ. et. §. j.

l ¶ Accipitur. ſcilicet vt cōmodum repreſentationis ſit in legato.

m ¶ Hoc tñ aīo. quod olim preſumebatur p edictū de alterutro. hodie ſecus niſi hoc probetur quod voluerit altero eſſe cōtentum. vt. C. de rei vxo. act. l. j. §. primum itaque.

n ¶ Conditionis. ſcilicet vt poſſit grauari in eo ſolo quod plus ſit in legato quam in actione dotis. Accur.

o ¶ Sibi. ſcilicet uxori.

p ¶ Aſcriptū. ſ. a viro.

q ¶ Diximus. ſ. quod plus ē in legato quam in actiōe dotis.

r ¶ Idque. quaſi dicat. et id reſtituit: ſcilicet per fideicommiſ. quod habet ex commodo repreſentationis.

s ¶ Lucratus. vel ex pacto vel vxoris iudicio. Accur.

t ¶ Percepit. ſcilicet familie herciſcunde. forſan iudicio quaſi perceptionis iure magis quam eius titulo inſpecto. vt et. j. de fideiuſ. tutor. R. et ad idē. C. ad mace. l. iij. et. j. de dona. qui id quod. et conſonat predictis. j. ad trebel. l. cum heres. et. l. deductis. et. j. ad. l. fal. ſed ſi dos. et. j. de leg. preſtan. virilis. §. pe. et fi. et. j. de aur. et arg. leg. que vxori. in prin.

v ¶ In ducēta. ſ. eſtimatos. vt. j. dicit nomine ducētorum.

x ¶ Recepiſſe. ſūt eñ diuerſa accipere et recipere. ſic et. ſ. depoſiti. l. j. §. elegāter. in fi. Sed arg. cōtra. ſ. de lega. ij. cum quidam.

y ¶ Potuit. vt et. ſ. e. l. in prin.

z ¶ Cogetur. non lucratur ergo legataria fructus medij tēporis. et ſic eſt cōtra. ſ. de leg. iij. quod his verbis. Solu. hic ſpeciale cōiectura volūtatis: ex eo eñ quod legabat pro debito dotis: quaſi quādā taxatio eſt: vt quicquid vltra habeat reddat. ſic et. ſ. de vſur. l. in fideicōmiſſi. §. cum pollidius. nā et ibi fundus retinēdus quādā taxationē facit vt reſidua cū fructibus reddat: vt ibi dr. Itē et ſi legatur minus et rogetur reſtituere plus poſt ipſos diſtinguitur quātitas pro quātitate: et ſic fructus medij tēporis cōputantur

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

vt valeat fideicōmiſ. ſecus ſi ſpecies. vt. ſ. de lega. ij. imperatoꝛ. §. j. ꝛ. l. cum pater. §. titio.

a ¶ Dotem cum fructibus ſuis. id eſt quantum dos facit cum ſuis fructibus. ꝛ facit. j. de auro ꝛ argen. lega. l. qui vxoꝛi. ꝛ. ſ. l. pꝛoxi. cum ſuis concoꝛdantijs.

cuniam dotis nomine ab vxoꝛe mea ad me ꝑuenit ꝛ reliqua pꝛo ea. l. heres dato ꝛ deceſſi. certe debētur vxoꝛi. l. nam ꝛ ſi legaui alicui ſeruuꝫ qui iam moꝛtuus eſt aut pꝛo eo. c. debētur legatario. Viuia.

m ¶ Que pecunia. i. ꝙcunqꝫ pecunia. Accur.

n ¶ Tantūdē. al's tm̄: al's tantūdē: ꝛ tunc puncta poſt quinquaginta.

Qui ita. ¶ Caſus. Titie vxoꝛi mee ita legaui. titie ampli⁹ ꝙ̃ dotē ſuā aureos. c. det heres meus. certe nō ſolum cētū aureos/ ſed etiaꝫ dotē videoꝛ ei legaſſe. Sed quid ſi poſt dicta legata ita dixi. volo ꝙ legata ſoluat heres meus vſqꝫ ad mēſem. certe iſta pꝛolongatio ſolutionis non ꝑtinet ad legatum dotis: ſꝫ ad alia legata tm̄. dos ergo ſoluetur incontinenti ꝛ alia legata poſt mēſem numerandum a moꝛte mea. ꝛ eſt ratio qꝛ actio de dote habet ſuum dieꝫ quo debeat ſolui dos mulieris ſoluto matrimōio: ſcꝫ qꝛ dꝫ ſolui poſt annū quando nō eſt legata. vn̄ pꝛoꝛogatio legatoꝝ non dꝫ ꝑtinere ad dotē cū ad ꝓſentia tm̄ legata debeāt ꝑtinere: vt ꝛ. ſ. de lega. j. talis ſcriptura. ꝛ hoc dic cum. l. ſeq. Viuianus.

b ¶ Tot. puta decē. ſic vſ huic. l. cōtra. ſ. de leg. j. ſi ſuus. §. ſi ita ſcriptū eēt. Solu. vt ibi. vel vt dixi ſ. de lega. iij. l. ſi ſic. ꝛ. l. ſi pure. que concoꝛ. vel hic dixit ampli⁹ ꝙ̃ dotē decē aureoꝛum. ſecus ſi dixerit amplius decē aureis ꝛ omiſit ꝙ̃ dotē. Accur.

getur reſtituere. Habebit igitur pꝛecipuā dotē cum fructib⁹ ſuis[a]: id vero quod extrinſec⁹ ei relictuꝫ eſt/ cum fructibus qui ad eam peruenerint reſtituet.

Iulianus. Lex. iiij.

Qui ita legat vxoꝛi ſue: titie amplius ꝙ̃ dotem aureos tot[b] heres meus dānas eſto dare: manifeſtuꝫ eſt dotē quoqꝫ legaſſe.

Affricanus. Lex. v.

Cum vulgari[c] modo dies legatoꝝ ꝓfertur: nihil eā reꝫ ad dotis pꝛelegationeꝫ pertinere ait[d]: quia diem ſuum[e] habeat.

☞ Pꝛopter vtiles impenſas in dotē aut donationes in vxoꝛē factas: heres non poteſt differre ſolutioneꝫ dotis pꝛelegate vxoꝛi a marito. h. d.

Marcellus. Lex. vj.

Dote pꝛelegata[f] non eſt heres audiendus ſi velit ob donationes in muliereꝫ factas ſolutionem[g] differre vel ob impenſas alias[h] ꝙ̃ que ipſo iure dotem minuūt[i]: aliud eſt enim minoꝛem eſſe factam dotem (quod per neceſſarias impenſas accidit) aliud pignoꝛis[k] nomine retineri doteꝫ[l] ob ea que inuicem mulierem pſtare equum eſt.

☞ Si legatur aliquid ꝓ dote adiecta certa quātitate ſiue dos fuerit nulla ſiue minoꝛ: tenet legatum. h. d. Bar.

Labeo. Lex. vij.

Cum ſcriptum eſſet: que pecunia[m] propter vxoꝛē meaꝫ ad me peruenerit quiquaginta tātundem[n] pꝛo ea dote heres meus dato: ꝙ̃uis quadragita dotis fuiſſent: tamen quinquaginta deberi alphenus varus ſeruium reſpondiſſe ait: quia ꝓpoſita[o] ſumma quinquaginta adiecta ſit[p]. Iteꝫ ei que dotem nullam[q] habebat vir ſic legauerat: quāta pecunia dotis nomine ꝛ reliqua[r] pꝛo ea quinquaginta heres dato: deberi ei legatum offilius caſſelius: item[s] et ſerui auditoꝛes[t] retulerunt perinde habendum eſſe ac ſi ſeruus moꝛtuus alicui: aut ꝓ eo cētuꝫ legata eſſent: quod verum eſt: quia his verbis nō dos ipſa ſed pꝛo dote[v] pecunia legata videtur.

Paulus. Lex. viij.

Pater dotem a nuru acce-

o ¶ Pꝛopoſita. i. dicta.

p ¶ Adiecta ſit. ſcilicet in teſtamēto.

q ¶ Nullā. in ſupioꝛi caſu aliqua erat ſed minoꝛ.

r ¶ Et reliqua. ſcꝫ ꝑuenit ad me. Accur.

s ¶ Itē. al's idē.

t ¶ Auditoꝛes. id eſt diſcipuli.

v ¶ Sꝫ ꝓ dote. i. ſub dotis ſimulatione. R. ꝛ facit. C. de fal. cā adiec. leg. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ fi. ꝛ. ſ. de edē. l. ſi ſic. §. j. ꝛ. j. de lib. le. l. legaui. ꝛ. ſ. de leg. ij. l. cū ꝗdā. ꝛ. l. luci⁹. §. quiſqꝫ. ꝛ inſti. de leg. §. econtrario. Sꝫ ꝫ. ſ. e. l. j. §. adeo. ꝛ fi. §. Sol. vt plene not. ibi. Itē facit. j. e. tit. l. vir vxoꝛi. Additio. Ad. §. ideo dic ꝙ ibi fuit relicta dos nō adiecta certa ꝙ̃titate: hic vero fuit expꝛeſſa certa quātitas ſm̄ Bartolum.

Pater. Iſta lex videt aliquātulū intricata: ſꝫ in veritate nō eſt. Pꝛīo ponit vnuꝫ dictum vulgare. Scd̄o circa illud foꝛmat ſeptem ꝗſtiones ꝑ oꝛdineꝫ. Scd̄a ibi: ſed ſi pꝛiuſꝗ̃. Tertia ibi: ꝙ ſi ratum. Quarta ibi: ꝙ ſi totā. Quīta ibi: ſed ſi pꝛiuſꝗ̃. Sexta ibi: ſi foꝛte. Septima ibi: quid ergo. Bar. ¶ Caſus. Ab vxoꝛe filij mei accepi. c. nomīe dotis. ꝛ poſtea feci teſtm̄ ꝛ exhereda ui dictum meum filium ꝛ alios mihi heredes īſtitui: ꝛ legaui dicto meo filio dictam dotē ꝛ deceſſi. petit nunc dotē dictus meus filius. certe obſtat ei doli exceptio donec caueat heredibus de īdēnitate propter damnum quod poſſet eis cōtingere ſoluto matrimonio inter dictuꝫ meū filiū ꝛ dictā ſuā vxoꝛē. poſſet em̄ ipſa ab eis petere tūc dotē. Sꝫ qd ſi heredes ſoluerūt dicte mulieri dotē pꝛiuſꝗ̃ dictus meus filius eā ab eis peteret: certe nō poterit fili⁹ amplius eā petere. Sed quid ſi eis cauit de dicta indēnitate: ꝛ ipſi ſoluerūt ei dotē detracta tm̄ inde falcidia: eo ꝙ ī hereditate nimis legatis grauata habeat locū falcidia: ꝛ dicta mulier habuit poſtea ratam dictam ſolutionē: certe propter eam quātitatē quam heredes retinuerunt noīe falcidie vtilis actio dotis dabitur eidem mulieri ſoluto matrimonio inter ſe ꝛ dictum filium. ſi autē mulier non habet ratā dictā ſolutionē marito ſuo factam īmo ſoluto matrimonio vult agere cōtra heredes ad dotē: debebit vir defendere heredes ſicut eis pꝛomiſit cū ipſi ſoluerūt ei dotē: ſꝫ ſi totam litē quam mouebat mulier heredibus ꝓdictis ſubierit vir ſolus ꝛ non cauerit de indi. ſol. ꝛ ſuccubuerit: actio iudicati dabitur mulieri cōtra heredes pꝛo dicta ꝙ̃titate: que iure falcidie detracte viro ꝑ heredes: petenda eſt per mulierē. nam ſi cautum eſſet ꝑ dictum maritū de iudicato ſoluēdo ex illa cautione ageret mulier contra eum. de ſuperfluo autē dotis quod habuit maritus ab hēdibus credo ꝙ teneat hoc caſu marit⁹ actione iudicati. ꝛ hoc vſqꝫ illuc: Sed ſi pꝛiuſꝗ̃ ꝛc. vbi dicit. Pone ꝙ dicta mulier diuertit a viro anteꝗ̃ legatū dotis viro ſoluerint heredes. certe ipſa non poteſt ſm̄ hec iura repetere dotem ab heredibus niſi annua bima trima die. vir autē eius ꝓdictus poteſt ſtatiꝫ ab hēdibus petere dictā dotē. Et eſt ratio quare ſtatiꝫ pōt petere. quia tunc demum rn̄ſum eſt filio ſolui dotē hiſdē ꝓdictis diebus quibus mulieri ſolui dꝫ: quando pꝛo parte filius heres extiterit patri: ꝛ ad ꝑceptionē dotis ſoluto m̄rimonio poſtꝗ̃ heres extitit admiſſus ē in nr̄o autē caſu ſubaudi fuit exhēdatus filius. ergo actio ſua differtur: vt dictum eſt. ꝛ hoc vſqꝫ illuc: ſi foꝛte ꝛc. vbi dicit. Pone ꝙ heredes ſoluerunt dotē pꝛedicto filio meo exheredato a me: ꝛ per erroꝛē nō fecerunt ſibi caueri ꝑ dictum filiū de defendendo eos aduerſus mulierē: nunquid poterunt ab eo repetere dictam dotē quaſi indebitaꝫ? Et dicitur ꝙ nō. neceſſitas em̄ ꝓſtande ꝓdicte cautionis heredibus ꝑ filiam moꝛat ſolutionē dotis ꝓdicto filio legate. non autē facit indebitum illud quod fuit debitum ipſe filie. i. ipſaꝫ dotē ei legatam: ꝛ hoc de iure ſtricto. de equitate autem ſubueniri debet dictis heredibus: ſcilꝫ vt ſi mulier agat contra eos ſoluendo exiſtentes: et dotem ab eis exigat; poſſint ipſi agere cōtra virum

Diuiſio.

c ¶ Cum vulgari. puta ego teſtatoꝛ qui legaueram vxoꝛi mee dotē ſic dixi: Cuicūqꝫ aliqua legaui poſt. x. annos dari volo. Vel ita: quibus legatis dies appoſitus nō eſt poſt ānos. x. dari volo. ꝛ facit ad hoc ſ. de lega. j. talis ſcriptura.

d ¶ Pertinere ait. ꝓſumpta tali coniectura voluntatis: tunc nec relictuꝫ euaneſcit. vt. ſ. de leg. j. ſi quando. in pꝛin. ꝛ. ſ. de lega. ij. titia. §. lucius. tum etiam ex legatarie charitate. vt. ſ. de vſufruc. le. qui fructus. ꝛ. C. de leg. cum alienam. ꝛ. ſ. de leg. j. ſi ſeruus pluriuꝫ. §. fi. D. nō ergo differt mulier petere ſi dos ei eſt legata.

e ¶ Suum diē. ſ. dos annua bima trima. ſ. die quod non placet: qꝛ ſic nihil plus eſſet in legato ꝙ̃ in debito: ꝛ ſic non valet. vt inſtitu. de leg. §. ſi quis debitoꝛi: quod eſſe non dꝫ. vt. ſ. de lega. j. ſi quando. dic ergo dos habet diē ſuū. i. pꝛo exiſtētia ſui: nec enim eſt aliud eſſe vel eſſentia huius legati ꝙ̃ cōmodum repꝛeſentationis. vt. ſ. eo. l. iij. in pꝛin. vel ſub. in. ꝛ dic ſuum eſſe ſcꝫ in diē. ſ. tm̄. ꝛ idē eſt ſenſus. Accur.

Dote. ¶ Caſus. Cum in dote vxoꝛis mee feciſſem vtiles expēſas ꝗ̃ quidē non minuunt dotē ipſo iure. ꝛ cum vxoꝛi ꝓdicte aliqua donaſſem legaui ei dotē ſuam ꝛ deceſſi: certe propter dictas expēſas ꝛ donationes non poteſt heres meus differre dotis reſtitutionē. ſecus eſſet ī neceſſarijs expēſis que ipſo iure dotē minuunt: quia tunc tm̄ minus reſtituet de dote ꝙ̃tum capiunt dicte expenſe neceſſarie. vtiles autē ꝓdictas pōt a muliere repetere. Viuia.

f ¶ Dote ꝓlegata. i. legata. de hoc dic vt no. in rub.

g ¶ Solutionē. ſcꝫ dotis.

h ¶ Alias. ſ. vtiles in res dotales factas. vel etiam in alia re vxoꝛis. ✝ ꝓ quibus agitur mandati vel nego. geſt. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. ſꝫ nec ob impēſas. Accur.

✝ Dic ſec⁹ ī geſtis affectiōe ꝓſna: nā nō habe rēt locuꝫ he actiōes mā da. l. is qui. ꝛ ibi ad longū do. bar. ſ. de nego. geſt.

i ¶ Minuūt. quod eſt in neceſſarijs: ſꝫ tn̄ quandoqꝫ etiā iſte dotē nō minuunt nec legatū. vt. ſ. eo. cum quis. in pꝛinc. ꝛ in alio caſu qui ponit. ſ. de leg. ij. meuia. §. j. qui videtur cōtra. Additio. Pꝛo ſolu. huius cōtrarij intellige hanc glo. qn̄ legauit dotē ſimpliciter: ſecus ſi legauit ꝗcquid ad eū ꝑueniet: qꝛ tūc nō deduceret īpēſas neceſſarias. vt. ſ. e. l. iij. Bar.

k ¶ Pignoꝛis. qḋ hic nullum eſt.

l ¶ Dotē. ſ. velle qḋ fieri nō dꝫ. vt. C. de rei vxo. act. §. taceat. ꝛ. C. cōmo. l. fi. ꝛ. ſ. hac. l. ꝛ facit. ſ. eo. l. j. in pꝛin. ꝛ. §. j. ꝛ. l. cum quis.

Cum ſcriptū. ¶ Caſus. Cum habuiſſem. xl. in dotē ab vxoꝛe mea ita ſcripſi in teſtamēto meo. que pecunia propter vxoꝛē meam ad me ꝑuenit. l. tantūdē pꝛo ea dote heres meus dato. certe debentur dicte vxoꝛi mee. l. Quid ſi nullam dotē ab ea habui ꝛ ita ei legaui. quātaꝫ pe-

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

cōtra virum cōditione ſine cauſa ad repetendam dotem quā ei ſoluerūt ex cauſa legati: ſi autem mulier nō inueniat heredes ſoluendo: dabitur eidem mulieri vtilis actio dotis ſoluto matrimonio aduerſus virū ſuuʒ cui mulieri dos perire non debet. ⁊ ideo datur hoc caſu vtilis actio dotis mulieri contra virum ſuum. quia heredes non fecerunt ſibi caueri per virum cum ſoluerunt ei dotem ex cauſa legati vt dictum eſt ſi auteʒ interponi feciſſent dictaʒ cautionem cederent mulieri cōtra maritum actioneʒ ex ſtipulatu. ⁊ ſic nō eſſet ei neceſſaria vtilis actio dotis. Uiuia.

a Legauit. forte vt on⁹ dotis ſolus ſubeat. vt. ſ. famil. herciſcun. ſi filia. §. penul. ⁊ ſ. de leg. ij. cū ab vno. ⁊ ſic pōt intelligi. ſ. e. l. ij. §. p̄ꝯriū. ⁊ ſ. fa. herciſc. ſi filia. §. j. que bene ꝯcor. huic reſpōſo.

b Soluto mr̄imonio. i. quam poſſet pati muliere agēte ſoluto matrimonio ante enim agere non poſſet. vt. ſ. e. l. ij. i prin. ⁊ ſtatim dicam.

c Recupauerit. agendo actione ex ſtipulatu pro dote quod eſt ſoluto matrimōio: vel viro ad inopiam vergente. vt. C. de iure dotiū. l. vbi. ſm̄. R. Uel dic ſm̄ Azo. cōſtante matrimonio ⁊ recuperauit ab hēde ſoceri. Sʒ qualiter: nunquid enim eſt nata interim actio de dote: Reſpon. ſm̄ Azo. non. ſed de facto recuperauit. ⁊ p eo ꝙ actioneʒ non habeat facit: quia poteſt ei nurui dos legari. vt. ſ. eo. l. ij. ij. ⁊ iij. reſpon. quod non poſſet ſi actio ei competeret. vt inſti. de leg. §. ex contrario. Item pro eo. C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi. §. illud. Sed Joan. dicit natam. ⁊ hoc actio. ex ſtipulatu ⁊ pro eo. ſ. ſoluto matrimonio. ſi conſtante. §. j. ſed ibi vel ſolutum erat matrimonium vt ibi nota. vel agebat ex teſtamento cum eſſet ibi nurui dos legata: non actione ex ſtipulatu. Item pro Jo. j. de bo. dā. l. iij. in fine. ſed expone vt ibi: ſed ſi velis tueri Jo. dicas ꝙ licet habeat actio. ex ſtipulatu: vt ipſe dicit: tamen poteſt ei legari: quia inefficaceʒ habet: ⁊ hac eadem ratione non currit preſcriptio ante ſolu. matrimo. Item quomodo alij ſoluendo liberatur: Reſpon. vt. ſ. eod. l. ij. §. idem iulianus querit ſi dotem.

d Exheredatum habuerit. erat ergo ſolutum matrimonium. ceterum qm̄ al's ſibi debitum reciperet filius ſcilʒ iudicio fami. herciſ. vt. ſ. fami. herciſcun. ſi filia. §. j. ceſſat fal. vt. ſ. eo. l. ij. §. idē iulianus querit ſi mulieri. ⁊ j. ad legem fal. l. j. §. ſi quis creditori. ⁊ ſ. de leg. j. ſi creditori. ſm̄ R. Sed certe ⁊ tunc ſi peteret acti. ex teſtamento patitur falci. ſed act. familie herciſcun. conſequetur quod eſt detractum. vt. ſ. eo. l. ij. §. idē iulianus querit ſi mulieri. in fi. ſm̄. H. ⁊ facit in ea. l. §. idem iulianus querit ſi dotem. ⁊ quod ibi nota.

e Ratam fecerit. venerat igitur caſus quo ille petere poterat. R.

f Propter eam. i. ad eam retentam quantitatem petendam. Azo. nō autem ad redditam quantitatem.

g Ei. ſcʒ mulieri vt eam exigat. Accur.

h Defenſurum. ⁊ ita ab herede repeteret totam dotem nihil habendo ratum.

i Q ſi. al's ⁊ ſi.

k Subierit. ſcilicet heredis mandato defendendo heredem procuratorio nomine contra mulierem repetentem dotem vt ita habeat locum qd̄ de act. iudi. dicit. vt. j. de re iudica. l. iiij. ⁊. ſ. de procu. plaucius. ⁊ l. ſi procurator.

l Si cautum. ſcilicet iudica. ſol. cum defendit heredem. ſi enim cautuʒ eſſet ⁊ ex illa cautione agat: totam pecuniam a marito petet. ſed aliter ſi agat actione in factum vtili. ſed ſm̄. R. ideo dicit ſi cautum non erit: q2 tunc ex ſtipulatu etiam in heredē forſan daretur ſi in iudicio preſens firmaſſet perſonam ſui procuratoris ſatiſdando pro eo. vt inſtitu. de ſatiſda. ſed hodie. ⁊ j. iudi. ſol. l. ſi ad defendendum. ſed hoc nō placet. vt. ſ. de procura. l. ſi procurator. in fi.

m Heredem. defenſum. ſed quare non in totum: Reſpon. reſpicit finē quia cum maritus factus eſt procurator in rem ſuam: quia ꝓmiſerat heredi ſe ſeruaturum indēnem cum ipſe nihil reddet ſi ad inopiaʒ vergat: vel retinebit loco dotis ⁊ mulier non debet velle plus. ſi autē velit in totum agere contra heredem defenſum: poteſt. vt. ſ. de procura. l. ſi actor. ⁊ l. ſi procurator. ⁊ tunc heres ageret ex cautione cōtra virum: quia mulier ratum non habet. vt ſ. proxi. rn̄.

ptaʒ exheredato filio legauit[a]: heres patris oppoſita doli mali exceptione non ante ſoluere legatuʒ cogēdus eſt ꝙ cautum ei fuerit de idemnitate ſoluto matrimonio[b]. Sed ſi priuſꝙ legatum filio ſolueretur mulier dotem ſuam recuperauerit[c] / fruſtra filius de legato aget. Sed ſi lex falcidia locum in legato dotis aduerſus filiuʒ exheredatum habuerit[d]: et mulier ſolutionem ratam fecerit[e] propter eam[f] quantitateʒ quam heres retinuerit: vtilis actio ei[g] dotis dabitur. Q ſi ratum nō habeat: defendi quidem debebit heres a viro qui ſe defenſurum[h] promiſit. Q ſi[i] totam litem vir ſolus ſubierit[k]: actio iudicati ſi cautum[l] nō erit pro ea quantitate que iure falcidie petenda eſt aduerſus heredem[m] dabitur. Sed ſi priuſꝙ legatū filio ſolueretur mulier diuerterit ꝙ ꝙ ipſa nondum percipere dotem poſſit[n]: non ideo tamen actio[o] filij differtur: quia tūc[p] hiſdem diebus[q] filio ſolui dotem reſponſum eſt. Cum patri filius pro parte heres extitit[r]: et ad perceptionem[s] dotis ſoluto matrimonio poſtꝙ heres extitit ita admiſſus eſt. Si forte per erroreʒ cautio † defenſiōis omiſſa ſit: ⁊ ex cauſa fideicommiſ. filius dotem acceperit: vt indebitum fideicommiſ. non repetetur: cautiōis enim preſtande neceſſitas ſolutionem moratur[t]: non indebitum facit quod fuit debitum: ſed non erit iniquuʒ heredi ſubueniri[v]. Quid ergo ſi patris heres non ſit ſoluendo: nōne iuſte mulieri dabitur aduerſus virum vtilis actio dotis: cui[x] dos perire non debet[y]: quia non interpoſuit cautionem[z] heres per errorem.

Licet mancipia moriantur eſtimatio eorum certa legata debetur. h. d. Bar.

Ulpianus. Lex. ix.

Vir vxori qui dotem in mancipijs[a] habebat pecuniaʒ[b] pro dote legauerat: viuo viro mancipijs mortuis[c] vxor poſt virum vita deceſſit: ad heredem eius actio legati recte tranſmittitur: quoniam mariti voluntas[d] ſeruanda eſt.

Idem. Lex. x.

Uxori mee fundum cornelianum[e] et que nuptura

n Dotē poſſit. ſcilicet annua bima trima die ſm̄ hec iura hodie poſt annum. vt. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. exactio autem.

† Singlare No. ꝙ cautio qñ dr̄ pſtari intelligit petenti. caſus l. c. ſuſcitata. ꝺ reſtit. in integ. do. de rota cccclxj. decl.

o Actio. ex teſtamēto. nā nec filia differt ſi eſſet ei legata. vt. ſ. eod. l. j. in princip.

p Quia tūc. ſcilicet tm̄. Accurſius.

q Hiſdem diebus. quibus ⁊ mulieri ſolui deberet. Accur.

r Extitit. repete ⁊ diuortium factuʒ ſit vt premiſit: ſi enim cōſtat matrimonium ſtatim percipiet. vt. ſ. eo. l. ij. §. idem iulianus querit ſi doteʒ. ⁊ ſ. famili. herciſcun. l. ſi filia. §. j. ⁊ l. ſi maritus. vbi de hoc dixi.

s Ad pceptionem. per iudicium fami. herciſcū. non act. ex teſtamēto: vt hic erat.

t Moratur. re integra. Accurſius.

v Subueniri. cōdictione incerti ad exponendū cautionē. vt. ſ. de vſufru. ea. re. l. hoc ſe. §. j. ⁊ ſ. de cōdi. indebi. l. ſi quis cū. et. j. ſi cui plus ꝙ per. l. falci. l. niſi. §. finali. Alij dicunt ſine cauſa. arg. ſ. de condi. ſine cauſa. l. ij. ⁊ iij. quod non placet. vt nota. ſ. de condi. indebi. ſed ⁊ ſi me. §. cum inter.

x Cui. mulieri. Accur.

y Non debet. ⁊ certe dabitur quaſi eā perceperit vxoris nomine: ⁊ quaſi ſine cauſa ſit apud eum. Accur.

z Cautionem. nam ſi interpoſuiſſet nō eſſet hic timor cum habens hoc nomen heres non eſſet non ſoluendo. Item nota. ꝙ ex inopia alterius in alium quandoqʒ datur actio. vt. C. quādo fiſcus. vel pri. l. penul. ⁊ facit. ſ. ad exhi. l. iulianus. §. ſi cui. ⁊. ſ. de eo per quem fac. erit. l. fin. ⁊ de leg. j. plane. ij. §. j. Accur.

Inopia alteri⁹ i aliuʒ qñqʒ datur actio.

Vir. Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē mācipia ineſtimata. pone. x. ego poſtea feci teſtamētū ⁊ legaui ei. c. pro dote. ⁊ poſtea ante mortē meā dicta mancipia deceſſerunt ſine culpa mea. ⁊ ita nihil in dote remanſit. ⁊ poſtea deceſſi. ⁊ poſtea deceſſit dicta mea vxor ⁊ habuit heredē titiū. nunqd titius poterit petere ab heredibus meis ex cauſa legati centum: Et videtur ꝙ non. q2 cum nihil remāſerit in dote vt dictū eſt: nihil vr̄ pmanſiſſe in legato pro dote relicto. dr̄ tn̄ hic ꝙ petere pōt. volūtas em̄ mea ſeruāda eſt q aliud ꝓ dote ei legaui ⁊ nō dotē. Uiuia.

a In mancipijs. ineſtimatis: al's nulla eſſet huius legis dubitatio.

b Pecuniam. ſcʒ certam. R.

c Mortuis. ſcʒ ſine culpa viri. ⁊ ſic in dote nihil deinceps ſit. vnde ⁊ in legato nihil forſan diceretur perperam: qm̄ non ſit hic dos pure legata: ſed pro dote aliud. vt. ſ. de iure do. plerūqʒ. ⁊ l. in rebus. ⁊ ſ. eod. l. j. in prin. §. j. R. ⁊ etiam facit. ſ. de pac. dota. cum maritus. in prin. ⁊ ſ. eo. l. cum ſcriptum. in fi.

d Uoluntas. q dotē pure legare noluit: ſed aliud pro dote. vt. ſ. dixi.

Uxori mee. Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē fundum cornelianū ⁊ quoſdam alios fundos inter quos erat vnus ineſtimatus ⁊ multa alia eſtimata dedit mihi in dotē. poſtea ego feci teſtamētū ⁊ ita in eo dixi. vxori mee fundum cornelianū ⁊ ea que obtulit mihi eſtimata cū mihi nupſit volo reſtitui in ſpeciebus ⁊ deceſſi. modo queritur nūquid p̄dictū fundū ineſtimatū videar ei legaſſe: Et videtur ꝙ non. q2 in legando nō noīaui eū fundū ineſtimatū nec etiaʒ alios: ſʒ tm̄ noīaui cornelianū fundū. dicit̄ tn̄ hic ꝙ euʒ legaſſe videor ⁊ etiam oēs alias res q̄s habui ab ea in dotē ſiue erant eſtimate ſiue non. ⁊ heres meus ſoluet ei dictas res tales quales inuenientur nō autē eorum p̄cium. p dicta enim verba videor ei legaſſe vniuerſam dotem talem qualis eſt. Uiuia.

e Cornelianum. hunc dederat ineſtimatum. vt. j. patet. Accur.

ſiue non vtili actione[a]. ego puto quoniam non hoc voluit ſocer vt his[b] dotem heres pſtet mulierem agētē ex teſtamento cauere debere defenſum[c] iri heredē aduerſus maritum: ergo ⁊ maritus idem debebit cauere aduerſus mulierem defenſum iri ſi prioꝛ agat.

Cōtra filiū exheredatuꝫ nō pōt agere vxoꝛ ꝓ dote: ſꝫ ipſe filiꝰ agit ꝯ hēdes iſtitutos: pꝛeſtita cautione de indēnitate. h. d.

¶ Per contrarium[d] apud iulianuꝫ lib. xxxvij. queritur. ſi ſocer filio ſuo exheredato dotem nurus legaſſet: et ait agi quidē cuꝫ marito exheredato de dote non poſſe[e]: verūtamē ipm̄ dotē perſecuturuꝫ ex cā legati: ſed non al's cum legatum cōſecuturū ꝙ ſi cauerit heredes aduerſus mulierꝫ defenſum iri: ⁊ differentiam facit inter eum[f] cui dos pꝛelegata eſt: et oꝛcinum[g] libertum cui peculium legatuꝫ eſt: nāqꝫ cum de peculio poſſe conueniri[h] ait heredem non poſſe: quia peculium deſijt penes ſe habere[i]: at dotis actio nihilominus competit: et ſi dotem deſierit habere. ¶ Idem iulianus querit ſi dotem marito pꝛelegauerit ſocer: an dote ſoluta mulieri[k] legatum mariti[l] extinguatur. ⁊ dicit extingui: qꝛ nihil eſſet iam qđ marito poſſit pſtari[m]. ¶ Idem querit ſi dos alij legata eſſet eaqꝫ rogatus ſit mulieri reſtituere: an lex falcidia in legato locuꝫ haberet: ⁊ dicit habere[n]: ſed quod minus eſt in fideicōmiſſo mulierem dotis actione conſecuturam[o]: ego quero[p] an commoda repꝛeſentationis in hoc legato ſic obſeruentur[q] atqꝫ ſi dos ipſi mulieri fuiſſet pꝛelegata? et puto habere. ¶ Idem iulianus querit ſi mulieri dos ſit pꝛelegata eaqꝫ ſit rogata dotem reſtituere an falcidia locum habeat[r]: ⁊ negat habere quoniam fideicōmiſ. quoqꝫ negat valere[s]: ꝙ ſi pterea quid vxori legatum ſit pure[t] putat ex reſiduo fideicōmiſ. pꝛeſtari: quod[v] vtiqꝫ habita ratione falcidie mulieri pꝛeſtabit. Sed ⁊ marito ex parte herede inſtituto a ſocero[x] dote plegata[y] legatum dotis falcidiaꝫ paſſurum: videlꝫ qꝛ adhuc conſtāte matrimonio indebita[z] dos videtur plegata: verum qđ falcidia

nio. de perſonali conſtat vt diximus. j. eo. pater. ⁊ l. antepe. ſed ſubuenitur ei ex generali regula. vt. s. de iur. do. l. ſi is. §. j.

a ¶ Vtili actione. i. vtili iudicio famil. herciſcū. vel actione in factum. vt no. s. fami. herciſcū. ſi filia. ⁊ l. ſi maritus. Accur.

b ¶ Vt his. ad quod eſt. s. de leg. j. l. huiuſmodi. §. cū pater. ⁊ de iure do. l. cum pr̄. ⁊ C. de rei vxo. act. §. ſciendum. Itē videt̃ cōtra huic. l. j. de le. pꝛeſ. ſed ſi. §. ſi nurus. ſed nō ob. vt dicit ſequēs. §. illius. l. §. ſed ⁊ cum.

c ¶ Defenſuꝫ iri. facit. s. fami. her. ſi filia. in pꝛin. ⁊ §. j. ⁊ §. pe. ⁊ s. de condi. indeb. frater a fratre. ⁊ j. eo. pater. Accur.

d ¶ Per cōtrarium. naꝫ s. nurui. hic filio legat. ⁊ facit. j. eodem. pater. in pꝛincipio.

e ¶ Non poſſe. ſcꝫ vxoꝛem niſi in ſubſidiuꝫ. vt. j. eo. pater. in fi.

f ¶ Eum. filium exheredatum.

g ¶ Oꝛcinum. cui directo libertas a teſtatoꝛe relinquitur. vt inſtitu. de ſin. reb. per fideicom. reli. §. libertas.

h ¶ Poſſe cōueniri. immo videt̃ econtra ipſum nō poſſe ſed heredeꝫ poſſe. vt. C. an ſer. ex ſuo fa. l. ij. Solu. ſm̄ Ro. nō cōuenitur oꝛcinꝰ libertus: ſꝫ heres ab initio vt ibi: ſed inſpecto exitu conuenitur oꝛcinus ⁊ nō heres vt hic. nam heres cōuentus de peculio conuictus ⁊ exactus recuperat a liberto ⁊ ſic per mediuꝫ libertus cōuenitur. vt al's. C. de vſu. rei iudi. l. fi. in fi. nec in plus tenetur ꝙ a liberto recuperare poteſt. vnde liberatur cedendo actiones. vt. s. de pecu. quod debetur. in fi. ⁊ ad hanc mētē applicabat hāc litterā. Alij dicunt teneri libertuꝫ in ſubſidiū qꝛ heres nō eſt ſoluēdo. Tu dic ꝙ hic eſt directa libertas relicta: ibi per fideicommiſſum: quod patet quia dicit oꝛcinus. vt inſti. de ſing. re. per fideicōmiſ. §. libertas. ſed que eſt diuerſitatis ratio nota. in. l. cōtraria. Et eodē modo reſpō. ad. l. de pecu. le. l. ſi ſeruo manumiſſo. ⁊ s. quando act. de pecu. eſt an. l. j. §. item heres. ⁊ s. de tribu. quod in heredē. §. ſi ſeruo. naꝫ in pꝛedictis legibus per fideicōmiſſum fuit relicta libertas. Pꝛima enim ſolu. nō placet: qꝛ ſic nō eēt aliud in oꝛcino liberto ꝙ in eo cui eſt dos pꝛelegata: quia ⁊ ibi cōuenitur heres ab initio: ſed recuperat a filio: at hic vult eſſe differentiā. ⁊ facit. j. de pecu. lega. l. at cum heres.

i ¶ Se habere. ſine dolo.

k ¶ Mulieri. ſolu. matrimo. quam ſolutionem cogitur maritus habere ratam quaſi ſuo creditoꝛi datam. vt. s. de nego. geſt. ſi liber. ⁊ s. de iure do. cum pater. in fi. ⁊ j. de excep. do. ſi opera. ⁊ j. de bo. liber. libertus qui ſub. §. j. vel ſi hoc non placet: dic nomine mulieris hanc dotem marito legatam. ad quod. s. de leg. j. ſeruo legato. §. j. ⁊ C. de dot. pꝛo. l. ſi pᵱte. ⁊ eodeꝫ modo rn̄d. j. eo. pater. ij. reſpō. Additio. Intellige iſtam gl. ſm̄ Bar. hic ꝙ matrimonium fuit poſtea ſolutuꝫ inter vxoꝛē ⁊ virū eiꝰ: al's nō peteret: vt in pꝛin. huius. l. vel ſi ponis cōſtante matrimonio debes exponere actio de dote: id eſt ſpes actiōis de dote: al's nō pꝛocederet ſm̄ eundem Bar.

l ¶ Mariti. i. marito relictum.

m ¶ Pꝛeſtari. vltra commodum repꝛeſentationis. vt. j. l. pꝛoxima. hoc enim commodum erat vir habiturus pꝛopter legatum ſi ſocer nurui dotem non reſtituiſſet.

¶ Idem querit ſi dos. ¶ Caſus. Inſtitui mihi heredē titium ⁊ dotem vxoꝛis mee legaui ſempꝛonio. et eundem ſempꝛonium rogaui vt reſtitueret dictam dotem dicte mee vxoꝛi ⁊ poſtea deceſſi: nūc titius cum grauauerim hereditatem meam alijs etiam legatis vult detrahere de dicta dote falcidiam. queritur: nunquid poſſit. Et dicitur ꝙ ſic. ⁊ mulier non conſequetur a legatario niſi illud quod recepit ipſe legatarius ab herede. ⁊ quod minus eſt in fideicommiſſo reſtituto mulieri per legatarium pꝛedictum conſequetur mulier ab herede per actionē de dote. Sed nunquid dictus heres poterit detrahere falci. dicto legatario de cōmodo repꝛeſentatiōis dicte dotis: ſicut poſſet detrahere mulieri ſi mulieri eēt dos legata? Et dicitur ꝙ ſic. ⁊ ita mulier in hoc caſu non recuperabit ab herede pꝛedicto illud quod heres detrahit nomine falcidie pꝛo commodo repꝛeſentationis dotis ꝙ uis in ſuperioꝛi caſu recuperet: vt dictum eſt. Viuianus.

n ¶ Et dicit habere. vt. j. ad. l. falci. cum doteꝫ. Contra. Solu. illa finem hec medios reſpicit circuitus q tādē parū aut nihil pꝛoſunt. R. vel hic fuit dos eſtimata: ibi nō. vel vt ibi.

o ¶ Conſecuturam. cum in medij tempoꝛis cōmodo falci. nocere non debeat ſm̄. R. immo nocet. vt. j. ad. l. falci. l. j. §. ſi quis. ⁊ l. cū dotem. ⁊ l. ſi vſufructus. §. j. dic ergo cōſecuturā ab heredibus. ⁊ ſic falcid. inſpecto exitu non pꝛodeſt niſi in commodo repꝛeſentationis: vt dixi.

p ¶ Ego quero. quoniaꝫ in ſuperioꝛibꝰ paruꝫ aut nihil falci. pꝛofeciſſe videtur. H.

q ¶ Sic obſeruent̃. quantum ad falci. repꝛeſentationē. R. Quid ergo tūc ſeruat̃? Rn̄. ſm̄ quoſdaꝫ non habet locū falci. ſed totā doteꝫ ſoluet ſtatim. vt. s. ad legē falci. ſi vſufructus. §. j. ſic ergo ⁊ qđ retinuit heres a legatario inſolidū dabit mulieri ānua bima trima die. tu dic fal. habere locum incommodo repꝛeſentationis. vt. j. ad. l. fal. l. j. §. ſi quis. vt ecce dos eſt lx. legat vir eam mulieri: certe ſtatim dꝫ habere ꝙ al's non haberet niſi annua bima trima die: cōmoduꝫ ergo medij tēpoꝛis pōt valere. xx. certe de his. xx. detrahitur quarta. ſ. quinqꝫ ꝙ retinet heres libere. ſic ⁊ in nr̄o caſu dabit mulieri qđ detraxit legatario. vt. v. tm̄ libere retineat vir: vt hic. ⁊ j. ad. l. fal. cū dotē. in fi. nec ob. d. l. ſi vſufructus. quia de dote legata nō detrahit̃: ſꝫ tm̄ de ꝯmodo repꝛſentatiōis.

¶ Idē iulianus querit. ¶ Caſus. Ego recepi dotē ꝓ vxoꝛe filij mei titij. ⁊ poſtea feci teſtamētū. ⁊ dicte mee nurui dotē plegaui: ⁊ rogaui eaꝫ ꝙ reſtitueret dictam dotē ſempꝛonio ⁊ vltra dodrantē multa alia legata reliqui: ita ꝙ habeat locum falcidia in hereditate mea: nūquid poterit heres meus detrahere falcidiam dicte mee nurui? Et dicitur ꝙ nō. nec tenetur ipſa dictaꝫ dotē dicto ſempꝛonio ex fideicōmiſſo reſtituere: qꝛ ego legaui ei illud quod ſuum erat/ ⁊ nihil de meo: ſi autē pter dotem legaui ei centuꝫ/ in eo caſu heres meus detrahet ei falcidiam de dictis. c. ⁊ ſupfluum de dictis. c. dabit mulier fideicommiſſario pꝛo fideicommiſſo dotis. ſed ſi dictum meum filium heredē inſtitui cum quibuſdā alijs ⁊ dotē nurui mee plegauit (vt dictum eſt) nunquid heredes mei detrahent falcidiaꝫ de cōmodo repꝛſentationis dotis? Et dicitur ꝙ ſic. repꝛſentatur enim dos mulieri cum heredes ei eam ſoluunt ex legato. que dos ſi non eſſet ei legata non debebat ei ſolui eo ꝙ indebita erat quantum ad eaꝫ. ideo quia adhuc conſtabat matrimonium inter eam ⁊ filium meuꝫ pdictum. dictā tamē falcidiam quam coheredes filij mei extraxerunt de plegato dotis habebit filius meus tm̄ partē cum intētabitur iudicium familie herciſcun. inter eum ⁊ dictos ſuos coheredes/ ſicut totaꝫ dotē hr̄et ante partē ſi nō plegaſſem eam vxoꝛi ſue. Viuia.

r ¶ Locum habeat. ſ. ad dānum fideicōmiſſarij.

s ¶ Negat valere. ⁊ ſic nō poteſt ei nocere falci. ⁊ hoc eſt verum niſi in cōmodo repꝛeſentationis in quo tenet legatuꝫ ⁊ fideicō. vt. j. l. pꝛoxi. ⁊ ſic etiā falci. detrahit̃ vxoꝛi ⁊ p ꝯn̄s fideicō. de hoc ꝯmodo repꝛſentationis. vt no. s. pꝛoxi. §. ⁊ facit ad hoc ꝙ nō valeat fideicō. s. de lega. iij. cū qs. in pꝛin. ⁊ l. iij. in pꝛin. ⁊. §. ſi rē. ⁊ s. de leg. ij. cum pater. §. titio.

t ¶ Pure. al's eſt libere. Azo. ⁊ ſm̄ hoc dicunt ꝙ non fuerit grauatus reſtituere illud. Et quod ſubijcit fideicō. ab vxoꝛe pſtari: dicunt ex voluntate: quia nō illud ſꝫ dotē ſolam rogatus fuit reſtituere. ſm̄. R. Sed ſm̄ hoc quare diceretur fideicō. dic ergo ꝙ ⁊ de hoc fuit rogata: ⁊ ſic ex neceſſitate pſtet ⁊ non habeas pure vel ſi habeas expone. i. non in diē: vel ſub conditione.

v ¶ Quod. ſ. reſiduum. i. legatum extra dotē.

x ¶ A ſocero. mulieris. qui ⁊ pater erat mariti.

y ¶ Pꝛelegata. eidē marito.

z ¶ Indebita. ſcilicet nurui. viro eſſe debita eſt: cum penes ipſuꝫ maneat onus

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

onus matrimonij.vt.ſ.fami.her.ſi filia.§.j.⁊.l.ſi maritus.⁊.j.de lega. preſtan.ſed ⁊ ſi.§.ſi nurui.⁊.§.ſed ⁊ cum.

a ¶ Percepturum.ſ.ſtatim. ⁊ oīno cū hic de cōmodo repſentatiōis nil ſit.vt.j.eo.l.pater.que.l.bñ facit ad hoc qḋ hic dicitur.

¶ Mela ſcripſit. ¶ Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē fundum titianum ⁊ ego poſtea legaui eum.⁊ ei poſtea generaliter legaui ei dotē ſuam. certe non poterit petere ab heredibꝰ meis niſi ſemel fundū ꝓdictū. ſed ⁊ ſi dictū fundū dotalē quē legaui vxori mee vt dictū eſt locaueram ſeio vſqꝫ ad certū tpſ: nō aliter ꝯſeqꝫtur dicta mea vxor dictū fundū ab heredibꝰ meis ꝙ ſi cauerit eis ſe paſſuram colonum predictū frui: dūmō ipſa ꝑcipiat pēſiōes dicti fundi. Ui.

b ¶ In dotē. etiā ineſtimatꝰ: ⁊ valebit etiā legatū ꝓpter ꝯmodū repſentationis: ſed hodie ſtatim reddi debet: vñ non valet legatū ſm q̄ſdam. Tu dic etiā olim nō valere in re īmobili. vt.C. de rei vxo.act.l.vnica.§. cum autē.⁊.§.exactio. ⁊ inſti.eo.§. ſi quis debitori. hic eñ fuerat eſtimatus. Accur.

c ¶ Sed ſemel. ſic.ſ.de lega.ij.meuius.in prin.§.⁊.ſ.de lega.j.plane.§.j.⁊.j.de verbo.obliga.quibus.⁊.ſ.de iure dot.cum pater. Accur.

d ¶ Cōſequi. immo videtur ꝙ poterit eū deijcere. vt.ſ.de lega.j.l.nihil.§.fi.⁊.ſ.de vſufruct.arbores.§.j.⁊.ſ.loca.⁊ conduc.l.qui fundū. q̄ ſunt ꝯtra. Sol. ſpeciale in dote: vt hic.⁊.ſ.ſol.ma.ſi filio.§.fi. Uel dic ꝙ ⁊ hic eū deiecerat ⁊ ideo cauet heredi. vt hic.⁊.d.l.ſi filio. deiectus ergo colonꝰ agit contra heredē ⁊ heres aget ex cautione ⁊ ſ.c facit.ſ. quando actio de pe.eſt an.l.j.§.item ſi heres.⁊.ſ.loca. ſi merces.§.j.

Cum quis. ¶ Caſus. Uxori mee legaui dotē ſuam que erat c. ⁊ rogaui eam ꝙ daret xx.titio certe ex ipſa dote non dabit mulier titio.xx.ſed ex cōmodo repreſentationis dotis. ⁊ idē eſt ſi ego feceram in dote neceſſarias expenſas que quidem ipſo iure dotem minuunt.nam non ſolum ex repreſentatione predicta dabit mulier titio.xx.vt dictum eſt.ſed etiam ex dictis expenſis.eſt enim legataria ꝙ tum ad dictas expēſas.⁊ de meo videor ei dotem prelegaſſe.ſed ⁊ ſi non legaui ei dotem ſed legaui ei vnum fundum loco dotis adhuc videor ei dotem prelegaſſe ⁊ tenebitur mulier preſtare dicta.xx. titio de cōmodo repreſentationis ⁊ de expenſis predictis. ⁊ idem eſt ſi non dixi expreſſe ꝙ legabam ei fundum pro dote: ſed hoc in animo gerebam. de dote autem nihil tenetur dare titio fideicōmiſſario. Quid ergo ſi eam inſtitui heredem rogaui ⁊ eam ꝙ reſtitueret hereditatem dicto titio: certe id demum ei reſtitueret quod quātitatē dotis excedit. vn̄de idē eſt ī eo quod excedit quod eſt in dicto commodo repreſentationis. Itē quid ſi recepi dotem a nuru mea.⁊ poſtea filium meum heredē inſtitui ⁊ eum rogaui ꝙ reſtitueret titio quicquid ad eum filium ex hereditate mea ꝑueniſſet ⁊ poſtea per mortem vxoris ſue mee nurus lucratus eſt dotē. nunquid reſtituet titio quod ex dicta dote a me percepit: Et dicitur ꝙ non: quia nō eſt lucratꝰ illā dotē ex meo iudicio. ſꝫ cauſa mr̄imonij. ¶ Mulier dotē. Uxor mea q̄ ꝓmiſerat mihi noīe dotis q̄dringēta dedit mihi pro ducētis fundū titianum ⁊ ſeianum.⁊ pro alijs.cc.dedit mihi nomina duorum ſuorū debitorū q debebāt ei.cc.poſtea ego decedēs legaui ei ꝓ dote ſua dictos duos fundos ⁊ etiam alios duos qui valebant.ccc.⁊ commiſi fidei eius vt q̄cquid ad eā ꝑueniſſet ex hereditate mea reſtitueret ſeio cum ipſa moreretur ⁊ deceſſi. poſtea deceſſit dicta mea vxor. querit̄ quātum debebat dare dicto ſeio nomine fideicōmiſſi: ⁊ certe illud ſolū quod peruenit ad eā deducta quantitate dotis recepit enim a me dotem et non accepit illud lucrū quod habet ꝓpter repreſentationē dotis.⁊ illud ſuperfluū de dote tenet̄ reſtituere dicto ſeio cū fructibus.⁊.h.d. Uiuia.

reciderit in familie herciſcunde iudicio maritum ꝑcepturum[a]: quēadmodum dotem totam perciperet ſi non eſſet prelegata. ¶ Mela ſcripſit ſi fundus in dotem[b] ſit datus: ⁊ ſpecialiter ſit legatꝰ: mox generaliter dos prelegata: nō bis ſed ſemel[c] deberi fundum. ¶ Ibidem Mela ſubiungit ſi fundus in dotem fuerit locatus a marito ad certum tempus: vxorem non al's fundum ex prelegatione cōſequi[d]: ꝙ ſi cauerit ſe paſſuram colonum frui dummodo ipſa penſiones ꝑcipiat.

☞ Supra locutus eſt iuriſconſultus de prelegato dotis. hic vero loquitur de fideicommiſſo quo grauatur mulier cui dos eſt prelegata ſiue legetur dos mulieri ſiue aliud pro ea: eatenus poteſt onere fideicommiſſi grauari quatenus relictum dotis quantitatem excedit. hoc dicit ſm Dynum Bartolus.

Ulpianus. Lex.iij.

Cum quis vxori ſue dotem prelegat: fideiqꝫ commiſſū ab ea relinquit hoc fideicom. ex commodo qḋ ex prelegatione mulier ſenſit eſtimabitur[e]: et ita Celſus quoqꝫ lib.xx.digeſt.ſcripſit. ꝙ ſi neceſſarie fuerunt impenſe que ipſo iure dotē minuunt[f] amplius[g] dici poteſt ſi tanta[h] quantitas dotis quātā maritus accepit ei prelegata[i] eſſet oportere dici etiā eā quantitatem poſſe fideicommiſ. erogare que ipſo iure dotem minuit. eſſe enim mulierē legatariā[k] nemo eſt qui dubitet. Sed ⁊ ſi nō dos ſed pro dote aliquid vxori fuerit legatum: adhuc quaſi dos prelegata accipitur[l]. Hoc amplius iulianus ſcripſit: ⁊ ſi non fuerit adiectum pro dote eſſe legatum: hoc tamen animo[m] relictum: adhuc eius eſſe conditionis[n]: vxori igitur ſi rogetur vel dotem vel quod pro dote legatum eſt: vel quod in vicem dotis ſibi[o] aſcriptum[p] eſt reſtituere non cogetur: niſi eatenus quatenus diximus[q] reſtituere: et ideo heres inſtituta rogataqꝫ hereditatis quantitatem reſtituere: id demum reſtituet quod quantitatem dotis excedit: idqꝫ[r] quod ex repreſentationis commodo ſentit. nam ⁊ ſi quis cum a nuru ſua dotem accepiſſet filium ſuum heredem inſtituerit: cumqꝫ rogauerit quicquid ad eum ex hereditate perueniſſet reſtituere: mox morte vxoris dotem fuerit lucratus[s]: id non reſtituet quod ex dote percepit[t]: quia matrimonij cauſa id lucratus eſt non ex patris iudicio. ¶ Mulier dotē promiſit quadringentorum ⁊ dedit fundos duos in ducenta[v]: preterea nomina debitorum in reſidua ducenta mox maritus eius decedens pro dote fundos ei duos non eos quos in dotem acceperat reliquit: ⁊ preterea illos duos dotales quos eſtimatos acceperat reliquit: fideiqꝫ eius commiſit vt quicquid ad ſe ex hereditate eius perueniſſet: id reſtitueret ſeio cum moreretur: querebatur quantum eſſet in fideicommiſſo muliere defuncta: dicebam hanc vxorem que rogata eſt quicquid ad ſe peruenerit ex teſtamento reſtituere in ea eſſe conditione vti id demū reſtituere cogeretur quod deducta dotis quātitate ad eam peruenit: dotem enim recepiſſe[x] eam magis ꝙ accepiſſe ſaluo eo quod ex commodo repreſentationis ab ea fideicommitti potuit[y]: proīde id quod pro dote maritus ei reliquit nō cogetur[z] reſtituere: niſi plus fuerit ī eo ꝙ in quātitate dotis: reſiduū vero qḋ preter ea illi relictū eſt cū fructibꝰ co-

e ¶ Eſtimabit̄. vt tm̄ eſſe poſſit non vltra. vt.ſ.de lega.ij.imꝑator.§.j.⁊.ſ.de lega.j.plane.§.fina.⁊ j.ea.l.§.fi.

f ¶ Minuunt. q: fundus ⁊ pecunia eſt in dote ⁊ in fundo īpenſa facta. vt.ſ.de impē.l. quod dicitur.

g ¶ Amplius. facias pūctū minuūt: ⁊ dic āplius ꝙ ſupra: dixit enim fideicōmiſ. eſſe in ꝯmodo tm̄: nūc dicit plus ſi tāta ⁊c.

h ¶ Si tanta. al's ſi tota.

i ¶ Prelegata. hoc adiecto: ſcꝫ ſine diminutione expēſarū: vel fuit nomiatim ipſa quātitas dotis prelegata. al's aliud eſſet. vt no.ſ.eo.l.j.§.impēſe.

k ¶ Legatariā. ſcꝫ purā. ⁊ in duobꝰ.ſ. incōmodo repñtationis ⁊ īpēſarū remiſſiōe. ⁊ iō pōt fidei eius cōmitti. ⁊ facit.ſ.de le.j.l.debitor.ī pn̄.⁊.§.j.

l ¶ Accipitur. ſcilꝫ vt cōmodū repreſentationis ſit in legato.

m ¶ Hoc tñ aīo. qḋ olim ꝑſumebat̄ p edictū de alterutro. hodie ſecus niſi hoc ꝓbet̄ ꝙ voluerit altero eſſe cōtentum. vt.C. de rei vxo. act.l.j.§.primum itaqꝫ.

n ¶ Conditionis. ſcilꝫ vt poſſit grauari in eo ſolo qḋ plus ſit ī legato ꝙ in actione dotis. Accur.

o ¶ Sibi. ſcꝫ vxori.

p ¶ Aſcriptū.ſ. a viro.

q ¶ Diximꝰ.ſ. ꝙ plꝰ ē in legato ꝙ in actiōe dotꝫ.

r ¶ Idqꝫ. quaſi dicat. et id reſtituit: ſcilicet per fideicommiſ. quod habet ex commodo repreſentationis.

s ¶ Lucratus. vel ex pacto vel vxoris iudicio. Accur.

t ¶ Percepit. ſcꝫ familie herciſcunde. forſan iudicio quaſi ꝑceptionis iure magis ꝙ eius titulo inſpecto. vt ⁊.j.de fideiuſ.tutor. R. ⁊ ad idē. C. ad mace.l.iij.⁊.j.de dona.qui id quod. ⁊ conſonat ꝓdictis.j.ad trebel.l. cum heres.⁊.l.deductis.⁊.j.ad.l.fal.ſed ſi dos.⁊.j.de leg.ꝓſtan.virilis. §.pe.⁊ fi.⁊.j.de aur.⁊ arg.leg.que vxori.in prin.

v ¶ In ducēta.ſ.eſtimatos. vt.j.dicit nomine ducētorum.

x ¶ Recepiſſe. ſūt eñ diuerſa accipe ⁊ recipe. ſic ⁊.ſ.depoſiti.l.j.§.elegāter.in fi. Sꝫ arg.cōtra.ſ.de lega.ij.cum quidam.

y ¶ Potuit. vt ⁊.ſ.e.l.in prin.

z ¶ Cogetur. non lucratur ergo legataria fructus medij tēporis. ⁊ ſic eſt cōtra.ſ.de leg.iij.quod his verbis. Solu. hic ſpeciale cōiectura volūtatis: ex eo eñ ꝙ legabat pro debito dotis: q̄ſi q̄dā taxatio eſt: vt q̄cqd vltra habeat reddat. ſic ⁊.ſ.de vſur.l.in fideicōmiſſi.§.cum pollidius. nā ⁊ ibi fundus retinēdus quādā taxationē facit vt reſidua cū fructibꝰ reddat: vt ibi dr̄. Itē ⁊ ſi legatur minus ⁊ roget̄ reſtituere plus poſt ipſ diſtinguit̄ quātitas pro quātitate: ⁊ ſic fructus medij tēporis cōputantur

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

vt valeat fideicõmiſ. ſecus ſi ſpecies. vt. ſ. de lega. ij. imperator. §. j. ⁊ l. cum pater. §. titio.

a ¶ Dotem cum fructibus ſuis. id eſt quantum dos facit cum ſuis fructibus. ⁊ facit. j. de auro ⁊ argen. lega. l. qui vxori. ⁊ ſ. l. proxi. cum ſuis concordantijs.

cuniam dotis nomine ab vxore mea ad me ꝑuenit ⁊ reliqua pro ea. l. heres dato ⁊ deceſſi. certe debẽtur vxori. l. nam ⁊ ſi legaui alicui ſeruuꝫ qui iam mortuus eſt aut pro eo. c. debẽtur legatario. Viuia.

m ¶ Que pecunia. i. q̃cunq̃ pecunia. Accur.

n ¶ Tantũdẽ. al's tm̃: al's tantũdẽ: ⁊ tunc puncta poſt quinquaginta.

Qui ita. ¶ Caſus. Titie vxori mee ita legaui. titie ampliꝰ ꝙ dotẽ ſuã aureos. c. det heres meus. certe nõ ſolum cẽtũ aureos/ ſed etiaꝫ dotẽ videor ei legaſſe. Sed quid ſi poſt dicta legata ita dixi. volo ꝙ legata ſoluat heres meus vſq; ad mẽſem. certe iſta prolongatio ſolutionis non ptinet ad legatum dotis: ſꝫ ad alia legata tm̃. dos ergo ſoluetur incontinenti ⁊ alia legata poſt mẽſem numerandum a morte mea. ⁊ eſt ratio q: actio de dote habet ſuum dieꝫ quo debeat ſolui dos mulieris ſoluto matrimõio: ſcꝫ q: dꝫ ſolui poſt annũ quando nõ eſt legata. vñ prorogatio legatorũ non dꝫ ptinere ad dotẽ cũ ad pſentia tm̃ legata debeãt ptinere: vt ⁊. ſ. de lega. j. talis ſcriptura. ⁊ hoc dic cum. l. ſeq. Viuianus.

b ¶ Tot. puta decẽ. ſic vñ huic. l. cõtra. ſ. de leg. j. ſi huus. §. ſi ita ſcriptũ eẽt. Solu. vt ibi. vel vt dixi ſ. de lega. iij. l. ſi ſic. ⁊ l. ſi pure. que concor. vel hic dixit ampliꝰ ꝙ dotẽ decẽ aureorum. ſecus ſi dixerit amplius decẽ aureis ⁊ omiſit ꝙ dotẽ. Accur.

getur reſtituere. Habebit igitur precipuã dotẽ cum fructibꝰ ſuis[a]: id vero quod extrinſecꝰ ei relictuꝫ eſt/ cum fructibus qui ad eam peruenerint reſtituet.

Iulianus. Lex. iiij.

Qui ita legat vxori ſue: titie amplius ꝙ dotem aureos tot[b] heres meus dãnas eſto dare: manifeſtuꝫ eſt dotẽ quoq; legaſſe.

Affricanus. Lex. v.

Cum vulgari[c] modo dies legatorũ ꝓfertur: nihil eã reꝫ ad dotis prelegationeꝫ pertinere ait[d]: quia diem ſuum[e] habeat.

Propter vtiles impenſas in dotẽ aut donationes in vxorẽ factas: heres non poteſt differre ſolutioneꝫ dotis prelegate vxori a marito. h. d.

Marcellus. Lex. vj.

Dote prelegata[f] non eſt heres audiendus ſi velit ob donationes in mulie reꝫ factas ſolutionem[g] differre vel ob impenſas alias[h] ꝙ que ipſo iure dotem minuũt[i]: aliud eſt enim minorem eſſe factam dotem (quod per neceſſarias impenſas accidit) aliud pignoris[k] nomine retineri doteꝫ[l]

ob ea que inuicem mulierem preſtare equum eſt.

Si legatur aliquid ꝓ dote adiecta certa quãtitate ſiue dos fuerit nulla ſiue minor: tenet legatum. h. d. Bar.

Labeo. Lex. vij.

Cum ſcriptum eſſet: que pecunia[m] propter vxorẽ meaꝫ ad me peruenerit quiquaginta tãtundem[n] pro ea dote heres meus dato: ꝙuis quadragita dotis fuiſſent: tamen quinquaginta deberi alphenus varus ſeruium reſpondiſſe ait: quia ꝓpoſita[o] ſumma quinquaginta adiecta ſit[p]. Iteꝫ ei que dotem nullam[q] habebat vir ſic legauerat: quãta pecunia dotis nomine ⁊ reliqua[r] pro ea quinquaginta heres dato: deberi ei legatum offilius caſſelius: item[s] et ſerui auditores[t] retulerunt perinde habendum eſſe ac ſi ſeruus mortuus alicui: aut ꝓ eo cẽtuꝫ legata eſſent: quod verum eſt: quia his verbis nõ dos ipſa ſed pro dote[v] pecunia legata videtur.

Paulus. Lex. viij.

Pater dotem a nuru acce-

o ¶ Propoſita. i. dicta.

p ¶ Adiecta ſit. ſcilicet in teſtamẽto.

q ¶ Nullã. in ſupiori caſu aliqua erat ſed minor.

r ¶ Et reliqua. ſcꝫ ꝑuenit ad me. Accur.

s ¶ Itẽ. al's idẽ.

t ¶ Auditores. id eſt diſcipuli.

v ¶ Sꝫ ꝓ dote. i. ſub dotis ſimulatione. R. ⁊ facit. C. de fal. cã adiec. leg. l. ij. ⁊ iij. ⁊ fi. ⁊. ſ. de edẽ. l. ſi ſic. §. j. ⁊ j. de lib. le. l. legaui. ⁊. ſ. de leg. ij. l. cũ qdã. ⁊ l. luciꝰ. §. quiſqs. ⁊ inſti. de leg. §. econtrario. Sꝫ. ſ. e. l. j. §. adeo. i fi. §. Sol. vt plene not. ibi. Itẽ facit. j. e. tit. l. vir vxori. Additio. Ad. §. ideo dic ꝙ ibi fuit relicta dos nõ adiecta certa ꝙtitate: hic vero fuit expreſſa certa quãtitas ſm Bartolum.

Pater. Iſta lex videt aliquãtulũ intricata: ſꝫ in veritate nõ eſt. Prĩo ponit vnuꝫ dictum vulgare. Scdo circa illud format ſeptem q̃ſtiones ꝑ ordineꝫ. Scda ibi: ſed ſi priuſꝙ. Tertia ibi: ꝙ ſi ratum. Quarta ibi: ꝙ ſi totã. Quita ibi: ſed ſi priuſꝙ. Sexta ibi: ſi forte. Septima ibi: quid ergo. Bar. ¶ Caſus. Ab vxore filij mei accepi. c. nomĩe dotis. ⁊ poſtea feci teſtm̃ ⁊ exheredaui dictum meum filium ⁊ alios mihi heredes iſtitui: ⁊ legaui dicto meo filio dictam dotẽ ⁊ deceſſi. petit nunc dotẽ dictus meus filius. certe obſtat ei doli exceptio donec caueat heredibus de idẽnitate propter damnum quod poſſet eis cõtingere ſoluto matrimonio inter dictuꝫ meũ filiũ ⁊ dictã ſuã vxorẽ. poſſet enĩ ipſa ab eis petere tũc dotẽ. Sꝫ qd ſi heredes ſoluerũt dicte mulieri dotẽ priuſꝙ dictus meus filius eã ab eis peteret: certe nõ poterit filiꝰ amplius eã petere. Sed quid ſi eis cauit de dicta indẽnitate: ⁊ ipſi ſoluerũt ei dotẽ detracta tm̃ inde falcidia: eo ꝙ i hereditate nimis legatis grauata habeat locũ falcidia: ⁊ dicta mulier habuit poſtea ratam dictam ſolutionẽ: certe propter eam quãtitatẽ quam heredes retinuerunt nõie falcidie vtilis actio dotis dabitur eidem mulieri ſoluto matrimonio inter ſe ⁊ dictum filium. ſi autẽ mulier non habet ratã dictã ſolutionẽ marito ſuo factam imo ſoluto matrimonio vult agere cõtra heredes ad dotẽ: debebit vir defendere heredes ſicut eis promiſit cũ ipſi ſoluerũt ei dotẽ: ſꝫ ſi totam litẽ quam mouebat mulier heredibus ꝓdictis ſubierit vir ſolus ⁊ non cauerit de iudi. ſol. ⁊ ſuccubuerit: actio iudicati dabitur mulieri cõtra heredes pro dicta ꝙtitate: que iure falcidie detracte viro ꝑ heredes: petenda eſt per mulierẽ. nam ſi cautum eſſet ꝑ dictum maritũ de iudicato ſoluẽdo ex illa cautione ageret mulier contra eum. de ſuperfluo autẽ dotis quod habuit maritus ab hẽdibus credo ꝙ teneat hoc caſu maritꝰ actione iudicati. ⁊ hoc vſq; illuc: Sed ſi priuſꝙ ⁊c. vbi dicit. Pone ꝙ dicta mulier diuertit a viro anteꝙ legatũ dotis viro ſoluerint heredes. certe ipſa non poteſt ſm hec iura repetere dotem ab heredibus niſi annua bima trima die. vir autẽ eius ꝓdictus poteſt ſtatiꝫ ab hẽdibus petere dictã dotẽ. Et eſt ratio quare ſtatiꝫ põt petere. quia tunc demum rñſum eſt filio ſolui dotẽ hiſdẽ ꝓdictis diebus quibus mulieri ſolui dꝫ: quando pro parte filius heres extiterit patri: ⁊ ad ꝑceptionẽ dotis ſoluto mrĩmonio poſtꝙ heres extitit admiſſus ẽ in nr̃o autẽ caſu ſubaudi fuit exhẽdatus filius. ergo actio ſua differtur: vt dictum eſt. ⁊ hoc vſq; illuc: ſi forte ⁊c. vbi dicit. Pone ꝙ heredes ſoluerunt dotẽ predicto filio meo exheredato a me: ⁊ per errorẽ nõ fecerunt ſibi caueri ꝑ dictum filiũ de defendendo eos aduerſus mulierẽ: nunquid poterunt ab eo repetere dictam dotẽ quaſi indebitaꝫ: Et dicitur ꝙ nõ. neceſſitas enĩ ꝓſtande ꝓdicte cautionis heredibus ꝑ filiam moraẗ ſolutionẽ dotis ꝓdicto filio legate. non autẽ facit indebitum illud quod fuit debitum ipſe filie. i. ipſaꝫ dotẽ ei legatam: ⁊ hoc de iure ſtricto. de equitate autem ſubueniri debet dictis heredibus: ſcilꝫ vt ſi mulier agat contra eos ſoluendo exiſtentes: et dotem ab eis exigat: poſſint ipſi agere cõtra virum

Diuiſio.

c ¶ Cum vulgari. puta ego teſtator qui legaueram vxori mee dotẽ ſic dixi: Cuicũq; aliqua legaui poſt. x. annos dari volo. Vel ita: quibus legatis dies appoſitus nõ eſt poſt ãnos. x. dari volo. ⁊ facit ad hoc ſ. de lega. j. talis ſcriptura.

d ¶ Pertinere ait. ꝓſumpta tali coniectura voluntatis: tunc nec relictuꝫ euaneſcit. vt. ſ. de leg. j. ſi quando. in prin. ⁊. ſ. de lega. ij. titia. §. lucius. tum etiam ex legatarie charitate. vt. ſ. de vſufruc. le. qui fructus. ⁊. C. de leg. cum alienam. ⁊. ſ. de leg. j. ſi ſeruus pluriuꝫ. §. fi. D. nõ ergo differt mulier petere ſi dos ei eſt legata.

e ¶ Suum diẽ. ſ. dos annua bima trima. ſ. die quod non placet: q: ſic nihil plus eſſet in legato ꝙ in debito: ⁊ ſic non valet. vt j. inſtitu. de leg. §. ſi quis debitori: quod eſſe non dꝫ. vt. ſ. de lega. j. ſi quando. dic ergo dos habet diẽ ſuũ. i. pro exiſtẽtia ſui: nec enim eſt aliud eſſe vel eſſentia huius legati ꝙ cõmodum repſentationis. vt. ſ. eo. l. iij. in prin. vel ſub. in. ⁊ dic ſuum eſſe ſcꝫ in diẽ. ſ. tm̃. ⁊ idẽ eſt ſenſus. Accur.

Dote. ¶ Caſus. Cum in dote vxoris mee feciſſem vtiles expẽſas q̃ quidẽ non minuunt dotẽ ipſo iure. ⁊ cum vxori ꝓdicte aliqua donaſſem legaui ei dotẽ ſuam ⁊ deceſſi: certe propter dictas expẽſas ⁊ donationes non poteſt heres meus differre dotis reſtitutionẽ. ſecus eſſet i neceſſarijs expẽſis que ipſo iure dotẽ minuunt: quia tunc tm̃ minus reſtituet de dote ꝙtum capiunt dicte expenſe neceſſarie. vtiles autẽ ꝓdictas põt a muliere repetere. Viuia.

f ¶ Dote ꝑlegata. i. legata. de hoc dic vt no. in rub.

g ¶ Solutionẽ. ſcꝫ dotis.

h ¶ Alias. ſ. vtiles in res dotales factas. vel etiam in alia re vxoris. ✠ ꝓ quibus agitur mandati vel nego. geſt. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. ſꝫ nec ob impẽſas. Accur.

✠ Hic ſecꝰ i geſtis affectiõe ꝓ̃na: nã nõ habe rẽt locuꝫ he actiões mãda. l. is qui. ⁊ ibi ad longũ do. bar. ſ. de nego. geſt.

i ¶ Minuũt. quod eſt in neceſſarijs: ſꝫ tñ quandoq; etiã iſte dotẽ nõ minuunt nec legatũ. vt. ſ. eo. cum quis. in princ. ⁊ in alio caſu qui poniẗ. ſ. de leg. ij. meuia. §. j. qui videtur cõtra. Additio. Pro ſolu. huius cõtrarij intellige hanc glo. qñ legauit dotẽ ſimpliciter: ſecus ſi legauit qcquid ad eũ ꝑueniet: q: tũc nõ deduceret ĩpẽſas neceſſarias. vt. ſ. e. l. iij. Bar.

k ¶ Pignoris. qđ hic nullum eſt.

l ¶ Dotẽ. ſ. velle qđ fieri nõ dꝫ. vt. C. de rei vxo. act. §. taceat. ⁊. C. cõmo. l. fi. ⁊. ſ. hac. l. ⁊ facit. ſ. eo. l. j. in prin. ⁊. §. j. ⁊ l. cum quis.

Cum ſcriptũ. ¶ Caſus. Cum habuiſſem. xl. in dotẽ ab vxore mea ita ſcripſi in teſtamẽto meo. que pecunia propter vxorẽ meam ad me ꝑuenit. l. tantũdẽ pro ea dote heres meus dato. certe debentur dicte vxori mee. l. Quid ſi nullam dotẽ ab ea habui ⁊ ita ei legaui. quãtaꝫ pe-

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

ptaꝫ exheredato filio legauit[a]: heres patris oppoſita doli mali exceptione non ante ſoluere legatuꝫ cogēdus eſt ꝙ̄ cautum ei fuerit de idemnitate ſoluto matrimonio[b]. ¶ Sed ſi priuſꝙ̄ legatum filio ſolueretur mulier dotem ſuam recuperauerit[c] / fruſtra filius de legato aget. Sed ſi lex falcidia locum in legato dotis aduerſus filiuꝫ exheredatum habuerit[d]: et mulier ſolutionem ratam fecerit[e] propter eam[f] quantitateꝫ quam heres retinuerit: vtilis actio ei[g] dotis dabitur. ¶ Quod ſi ratum nō habeat: defendi quidem debebit heres a viro qui ſe defenſurum[h] promiſit. ¶ Quod ſi[i] totam litem vir ſolus ſubierit[k]: actio iudicati ſi cautum[l] nō erit pro ea quantitate que iure falcidie petenda eſt aduerſus heredem[m] dabitur. ¶ Sed ſi priuſꝙ̄ legatū filio ſolueretur mulier diuerterit ꝙ̄ ꝙ̄ ipſa nondum percipere dotem poſſit[n]: non ideo tamen actio[o] filij differtur: quia tūc[p] hiſdem diebus[q] filio ſolui dotem reſponſum eſt. Cum patri filius pro parte heres extitit[r]: et ad perceptionem[s] dotis ſoluto matrimonio poſtꝙ̄ heres extitit ita admiſſus eſt. ¶ Si forte per erroreꝫ cautio † defenſiōis omiſſa ſit: ⁊ ex cauſa fideicommiſ. filius dotem acceperit: vt indebitum fideicommiſ. non repetetur: cautiōis enim preſtande neceſſitas ſolutionem moratur[t]: non indebitum facit quod fuit debitum: ſed non erit iniquuꝫ heredi ſubueniri[v]. ¶ Quid ergo ſi patris heres non ſit ſoluendo: nōne iuſte mulieri dabitur aduerſus virum vtilis actio dotis: cui[x] dos perire non debet[y]: quia non interpoſuit cautionem[z] heres per errorem.

¶ Licet mancipia moriantur eſtimatio eorum certa legata debetur. h. d. Bar.

Ulpianus. Lex. ix.

Uir vxori qui dotem in mācipijs[a] habebat pecuniaꝫ[b] pro dote legauerat: viuo viro mācipijs mortuis[c] vxor poſt virum vita deceſſit: ad heredem eius actio legati recte tranſmittitur: quoniam mariti voluntas[d] ſeruanda eſt.

Idem. Lex. x.

Uxori mee fundum cornelianum[e] et que nuptura

cōtra virum cōditione ſine cauſa ad repetendam dotem quā ei ſoluerūt ex cauſa legati: ſi autem mulier nō inueniat heredes ſoluendo: dabitur eidem mulieri vtilis actio dotis ſoluto matrimonio aduerſus virū ſuuꝫ cui mulieri dos perire non debet. ⁊ ideo datur hoc caſu vtilis actio dotis mulieri contra virum ſuum. quia heredes non fecerunt ſibi caueri per virum cum ſoluerunt ei dotem ex cauſa legati vt dictum eſt ſi auteꝫ interponi feciſſent dictaꝫ cautionem cederent mulieri cōtra maritum actioneꝫ ex ſtipulatu. ⁊ ſic nō eſſet ei neceſſaria vtilis actio dotis. Uiuia.

a ¶ Legauit. forte vt onus dotis ſolus ſubeat. vt. ſ. famil. hercifcun. ſi filia. §. penul. ⁊. ſ. de leg. ij. cū ab vno. ⁊ ſic pōt intelligi. ſ. e. l. ij. §. p̄ꝯtriū. ⁊. ſ. fa. herciſc. ſi filia. §. j. que bene ꝯcor. huic reſpōſo.

b ¶ Soluto mrīmonio. i. quam poſſet pati muliere agēte ſoluto matrimonio ante enim agere non poſſet. vt. ſ. e. l. ij. i prin. ⁊ ſtatim dicam.

c ¶ Recuperauerit. agendo actione ex ſtipulatu pro dote quod eſt ſoluto matrimōio: vel viro ad inopiam vergente. vt. C. de iure dotiū. l. vbi. ſm. R. Uel dic ſm Azo. cōſtante matrimonio ⁊ recuperauit ab hēde ſoceri. Sꝫ qualiter: nunquid enim eſt nata interim actio de dote: Reſpon. ſm Azo. non. ſed de facto recuperauit. ⁊ p eo ꝙ actioneꝫ non habeat facit: quia poteſt ei nurui dos legari. vt. ſ. eo. l. ij. ij. ⁊. iij. reſpon. quod non poſſet ſi actio ei competeret. vt inſti. de leg. §. ex contrario. Item pro eo. C. de preſcrip. xxx. an. cum notiſſimi. §. illud. Sed Joan. dicit natam. ⁊ hoc actio. ex ſtipulatu ⁊ pro eo. ſ. ſoluto matrimonio. ſi conſtante. §. j. ſed ibi vel ſolutum erat matrimonium vt ibi nota. vel agebat ex teſtamento cum eſſet ibi nurui dos legata: non actione ex ſtipulatu. Item pro Jo. j. de bo. dā. l. iij. in fine. ſed expone vt ibi: ſed ſi velis tueri Jo. dicas ꝙ licet habeat actio. ex ſtipulatu: vt ipſe dicit: tamen poteſt ei legari: quia inefficaceꝫ habet: ⁊ hac eadem ratione non currit preſcriptio ante ſolu. matrimo. Item quomodo alij ſoluendo liberatur: Reſpon. vt. ſ. eod. l. ij. §. idem iulianus querit ſi dotem.

d ¶ Exheredatum habuerit. erat ergo ſolutum matrimonium. ceterum qm̄ al's ſibi debitum reciperet filius ſcilꝫ iudicio fami. herciſ. vt. ſ. fami. herciſcun. ſi filia. §. j. ceſſat fal. vt. ſ. eo. l. ij. §. idē iulianus querit ſi mulieri. ⁊. j. ad legem fal. l. j. §. ſi quis creditori. ⁊. ſ. de leg. j. ſi creditori. ſm R. Sed certe ⁊ tunc ſi peteret acti. ex teſtamento patitur falci. ſed act. familꝫ herciſcum. conſequetur quod eſt detractum. vt. ſ. eo. l. ij. §. idē iulianus querit ſi mulieri. in ſi. ſm. H. ⁊ facit in ea. l. §. idem iulianus querit ſi dotem. ⁊ quod ibi nota.

e ¶ Ratam fecerit. venerat igitur caſus quo ille petere poterat. R.

f ¶ Propter eam. i. ad eam retentam quantitatem petendam. Azo. nō autem ad redditam quantitatem.

g ¶ Ei. ſcꝫ mulieri vt eam exigat. Accur.

h ¶ Defenſurum. ⁊ ita ab herede repeteret totam dotem nihil habendo ratum.

i ¶ Quod ſi. al's ⁊ ſi.

k ¶ Subierit. ſcilicet heredis mandato defendendo heredem procuratorio nomine contra mulierem repetentem dotem vt ita habeat locum qđ de act. iudi. dicit. vt. j. de re iudica. l. iiij. ⁊. ſ. de procu. plaucius. ⁊. l. ſi procurator.

l ¶ Si cautum. ſcilicet iudica. ſol. cum defendit heredem. ſi enim cautuꝫ eſſet ⁊ ex illa cautione agat: totam pecuniam a marito petet. ſed aliter ſi agat actione in factum vtili. ſed ſm. R. ideo dicit ſi cautum non erit: qꝛ tunc ex ſtipulatu etiam in heredē forſan daretur ſi in iudicio preſens firmaſſet perſonam ſui procuratoris ſatiſdando pro eo. vt inſtitu. de ſatiſda. ſed hodie. ⁊. j. iudi. ſol. l. ſi ad defendendum. ſed hoc nō placet. vt. ſ. de procura. l. ſi procurator. in ſi.

m ¶ Heredem. defenſum. ſed quare non in totum: Reſpon. reſpicit finē quia cum maritus factus eſt procurator in rem ſuam: quia p̄miſerat heredi ſe ſeruaturum indēnem cum ipſe nihil reddet ſi ad inopiaꝫ vergat: vel retinebit loco dotis ⁊ mulier non debet velle plus. ſi autē velit in totum agere contra heredem defenſum: poteſt. vt. ſ. de procura. l. ſi actor. ⁊. l. ſi procurator. ⁊ tunc heres ageret ex cautione cōtra virum: quia mulier ratum non habet. vt ſ. proxi. reſ.

n ¶ Doteꝫ poſſit. ſcilicet annua bima trima die ſm hec iura hodie poſt annum. vt. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. ex actio autem.

o ¶ Actio. ex teſtamēto. nā nec filia differt ſi eſſet ei legata. vt. ſ. eod. l. j. in princip.

p ¶ Quia tūc. ſcilicet tm̄. Accurſius.

q ¶ Hiſdem diebus. quibus ⁊ mulieri ſolui deberet. Accur.

r ¶ Extitit. repete ⁊ diuortium factuꝫ ſit vt premiſit: ſi enim cōſtat matrimonium ſtatim percipiet. vt. ſ. eo. l. ij. §. idem iulianus querit ſi doteꝫ. ⁊. ſ. famili. herciſcun. l. ſi filia. §. j. ⁊. l. ſi maritus. vbi de hoc dixi.

s ¶ Ad p̄ceptionem. per iudicium fami. herciſcū. non act. ex teſtamēto: vt hic erat.

t ¶ Moratur. re integra. Accurſius.

v ¶ Subueniri. cōdictione incerti ad exponendū cautionē. vt. ſ. de vſufru. ea. re. l. hoc ſe. §. j. ⁊. ſ. de cōdi. indebi. l. ſi quis cū. et. j. ſi cui plus ꝙ̄ per. l. falci. l. niſi. §. finali. Alij dicunt ſine cauſa. arg. ſ. de condi. ſine cauſa. l. ij. ⁊. iij. quod non placet. vt nota. ſ. de condi. indebi. ſed ⁊ ſi me. §. cum inter.

x ¶ Cui. mulieri. Accur.

y ¶ Non debet. ⁊ certe dabitur quaſi eā perceperit vxoris nomine: ⁊ quaſi ſine cauſa ſit apud eum. Accur.

z ¶ Cautionem. nam ſi interpoſuiſſet nō eſſet hic timor cum habens hoc nomen heres non eſſet non ſoluendo. Item nota. ꝙ ex inopia alterius in alium quandoqꝫ datur actio. vt. C. quādo fiſcus. vel pri. l. penul. ⁊ facit. ſ. ad exhi. l. iulianus. §. ſi cui. ⁊. ſ. de eo per quem fac. erit. l. fin. ⁊ de leg. j. plane. ij. §. j. Accur.

Uir. ¶ Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē mācipia ineſtimata. pone. x. ego poſtea feci teſtamētū ⁊ legaui ei. c. pro dote. ⁊ poſtea ante mortē meā dicta mancipia deceſſerunt ſine culpa mea. ⁊ ita nihil in dote remanſit. ⁊ poſtea deceſſi. ⁊ poſtea deceſſit dicta mea vxor ⁊ habuit heredē titiū. nunqd titius poterit petere ab heredibus meis ex cauſa legati centum: Et videtur ꝙ non. qꝛ cum nihil remāſerit in dote vt dictū eſt: nihil vr̄ p̄manſiſſe in legato pro dote relicto. dꝛ tn̄ hic ꝙ petere pōt. volūtas em̄ mea ſeruāda eſt q aliud p̄ dote ei legaui ⁊ nō dotē. Uiuia.

a ¶ In mancipijs. ineſtimatis: al's nulla eſſet huius legis dubitatio.

b ¶ Pecuniam. ſcꝫ certam. R.

c ¶ Mortuis. ſcꝫ ſine culpa viri. ⁊ ſic in dote nihil deinceps ſit. vnde ⁊ in legato nihil forſan diceretur perperam: qm̄ non ſit hic dos pure legata: ſed pro dote aliud. vt. ſ. de iure do. plerūqꝫ. ⁊. l. in rebus. ⁊. ſ. eod. l. j. in prin. §. j. R. ⁊ etiam facit. ſ. de pac. dota. cum maritus. in prin. ⁊. ſ. eo. l. cum ſcriptum. in ſi.

d ¶ Uoluntas. q dotē pure legare noluit: ſed aliud pro dote. vt. ſ. dixi.

Uxori mee. ¶ Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē fundum cornelianū ⁊ quoſdam alios fundos inter quos erat vnus ineſtimatus ⁊ multa alia eſtimata dedit mihi in dotē. poſtea ego feci teſtamētū ⁊ ita in eo dixi. vxori mee fundum cornelianū ⁊ ea que obtulit mihi eſtimata cū mihi nupſit volo reſtitui in ſpeciebus ⁊ deceſſi. modo queritur nūquid p̄dictū fundū ineſtimatū videar ei legaſſe: Et videtur ꝙ non. qꝛ in legando nō noīaui eū fundū ineſtimatū nec etiaꝫ alios: ſꝫ tm̄ noīaui cornelianū fundū. dicit tn̄ hic ꝙ euꝫ legaſſe videor ⁊ etiam oēs alias res q̄s habui ab ea in dotē ſiue erant eſtimate ſiue non. ⁊ heres meus ſoluet ei dictas res tales quales inuenientur nō autē eorum p̄cium. p dicta enim verba videor ei legaſſe vniuerſam dotem talem qualis eſt. Uiuia.

e ¶ Cornelianum. hunc dederat ineſtimatum. vt. j. patet. Accur.

† Singulare No. ꝙ cautio qn̄ dꝫ p̄ſtari intelligit petenti. caſus l. c. ſu ſcitata. d re ſtit. in leg. do. de rota cccclxſ. de cl.

Inopia alteri⁹ i aliuꝫ qn̄qꝫ datur actio.

obtulit[a] eſtimata: in ſpeciebus reſtitui volo: reſpondi non eſtimatum[b] predium in dotem datū exceptum non videri[c]: ſed vniuerſa[d] dote prelegata rerum eſtimatarum precium non relictum[e]: verum ipſas res quales inuenirentur[f].

Sceuola. Lex. xj.

Si ſeie pro dote centum[f] fundus legatus ſit: idemq; meuio[g]: quod meuio falcidia aufert pro eo quaſi concurſus nō fuerit[h] mulier plus vēdicet: quia amplius[i] ſit in dote mulieris.

☞ Adbibitus ad ſtipulandum totā dotem: in dubio non videtur adbibitus animo donandi. Item adbibitus animo donandi itelligit causa moꝛtis: ſi moꝛtis cauſa eſt mentio facta. h. d. Bar.

Paulus. Lex. xij.

Seia† cum nuberet lucio titio dedit nomine dotis centum aureos: & adbibuit quintum mutium qui nibil numerauit: ſed dotem ſtipulatus[k] eſt ſi moꝛte mulieris ſolutum fuerit matrimonium. Seia moꝛiens teſtamento ſuo cauit ita: lucio titio marito meo cui maximas gratias ago dari volo ſupra dotem[l] quam ei dedi tot aureos: quero cū inſtituerit[m] lucium titium cōuenire quintus mutius ex ſtipulatu actione: an repellere eum maritus poſſit ex verbis teſtamēti? Reſpōdi ſi quintus mutius ex mandato ſeie non donationis[n] cauſa ſtipulatus eſt: beredibus mulieris eum teneri[o]: & ideo quintum mutium exceptione[p] repellendum eſſe: q; ſi donationis cauſa ſeia ſtipulari pmiſiſſet: videri eum in eum caſū qui moꝛte mulieris extitit moꝛtis cauſa ſtipulatum[q]: et ideo fidei eius committi potuiſſe in eum caſum[r] dicēdum foꝛe.

†Al's incipit meuia.

☞ Si cōditio pro parte eſt poſſibilis ſufficit ſi ei pareaſ i eo quod poſſibile eſt. hoc dicit Bartolus.

Sceuola. Lex. xiij.

Qui dotem in pecunia numerata & eſtimatis rebus acceperat vxoꝛi ita legauit: ſeie vxoꝛi mee ſi omnes res que tabulis dotalibus contineantur beredi meo exbibuerit et tradiderit: ſummā[s] dotis quam mibi pro ea pater eius intulit dari volo hoc amplius decē

a ¶ Obtulit. id eſt dedit. & fac punctum eſtimata. quaſi dicat tam ineſtimata q; eſtimata volo in ſpeciebus ipſis cum extent non in pecunia reſtitui: quod poteſt eſſe vtile in rebus eſtimatis ſi melioꝛes facte ſūt apud virum. vt. ſ. de iure dotium plerūq;. & ſ. de pac. dota. l. cū maritus. in principio. Accurſius.

b ¶ Nō eſtimatum. id eſt ineſtimatum prediū ſcz coꝛpus: infinitatur enī ineſtimatum: vt ibi. non homo currit. Accur.

c ¶ Non videri. de legato predicto.

d ¶ Uniuerſa. ergo omnia predia eſtimata & ineſtimata: et etiam mobilia.

e ¶ Quales iuenirentur. ſcilicet eſſe relicta ſub. apparet ergo ex tali legato omnia relicta eſſe in ſpeciebus cū dixit vxoꝛi mee &c. Accurſius.

Si ſeie. ¶ Caſus. Ab vxoꝛe mea ſeia babui in dotem centum. et poſtea feci teſtamentū et fundum meum cornelianum qui valebat centū legaui ei p dicta dote. & poſtea eundē fundum legaui meuio: & ita iter eūdem meuium & ſeiā vxoꝛem meam dz eſſe concurſus in dicto fundo: ſcilicet vt quilibet eoꝛū in eo babeat dimidiā. & poſtea multa alia legata quibuſdam alijs reliq. ita q; babeat locum falcidia et poſtea deceſſi: venit ſeia & meuius predicti ad beredes meos & petunt pro dimidia quilibet dictum fundum. dicunt mulieri beredes. q̄uis tibi nō poſſimus detrabere falcidiā: q2 tu recipis tibi debitum/ tamen meuio de ſua parte fundi volumus detrabere falcidiā. dicit mulier bene placet mibi/ ſed tamen illud quod vultis detrabere de fundo noīe falcidie quā vultis retinere de parte meuij quam babet ī dicto fundo volo mibi vendicare: & ita cum ego mulier debeā babere in fundo. l. pro dimidia dotis mee/ & meuius alia. l. nomine legati: & cū velitis & debeatis detrabere quartam de dictis. l. meuij noīe falcidie. que quarta capit. xij. & dimidium detis meuio in dicto fundo. xxxvij. & dimidium & mibi. lxij. & dimidium. nam & adbuc amplius eſt de dote mea q̄ fuit centum. & ita non remanebitis mibi ad dandum pro dote mea niſi xxxvij. & dimidium venit dictus meuius ad iſta verba & dixit: certe ipſa bene dicit queritur quid iuris ſit? Et dicitur q; dictū dicte mulieris ſeruandum eſt: & ita non babebit locum rectus concurſus inter eam & dictum meuium eo q; quilibet eoꝛum non babebit dimidiā in dicto fundo: imo mulier babebit in eo vt dictum eſt. lxij. lib. & dimidiā. & meuius xxxvij. & dimidiā. & remanebunt beredes ad dandum ſeie p dote ſua xxxvij. lib. & dimidiam. Uiuia.

f ¶ Centum. id eſt fundus valebat centum: ſed dos erat tātūdē vel plus vel etiam minus. Accur.

g ¶ Meuio. & ita ambobus inſolidum. ſicq; concurſu faciunt ſibi partes. vt. C. de cadu. tol. l. vnica. §. vbi.

h ¶ Non fuerit. quia mulier ſit ſola. & ſic non concurrit cum meuio quaſi id plus non ſit meuio legatū. at mulieri nō detrabitur falcidia ſicut nec de dote detraberetur: cuius vice boc legatum cedit: niſi aliqd plus eſſet in legato vel niſi in commodo repreſentationis: vt. ſ. eo. l. ij. §. idem iulianus querit.

i ¶ Amplius. q̄ in fundi parte quod etiam quadrantem poterit excedere cum etiam boc poſtulet es alienum. R. & facit. j. ad. l. fal. l. j. §. ſi quis creditoꝛi. & l. ſi vſufruc. §. j.

Seia. ¶ Caſus. Seia dedit nomine dotis lucio titio centū aureos. & adbibuit quintum mutiū qui ſtipulatus fuit a marito ſibi dotem reſtitui moꝛtua ſeia. poſtea dicta ſeia fecit teſtamentum in quo inſtituit ſibi beredes gaium & coꝛnelium. & poſtea ita dixit in eodem teſtamento. lucio titio marito meo dari volo ſuper dotem quam ei dedi centum aureos. & deceſſit dicta ſeia: modo queritur vtrum dictus quintus mutius qui fuit ſtipulatus dotem poſſit conuenire maritum actione de dote? Et dicitur q; non. quia aut fuit ſtipulatus dictam dotem mandato dicte ſeie eo q; ipſa ſeia volebat ei donare aut noluit donare. Primo caſu videtur ſtipulatus cauſa moꝛtis: nam in ſtipulatione fuit facta mentio moꝛtis mulieris: & ideo fidei eius committere potuit ſeia de dāda dote viro ſuo: commiſit autem eius fidei cum dixit in teſtamento: vt dictum eſt lucio titio marito meo dari volo ſuper dotem quam ei dedi centum aureos. dolo ergo faceret in boc caſu quintus mutius ſi peteret a marito illud quod teneretur ei reſtituere ſi baberet. Secundo caſu tenetur dictus quītus mutius dictis beredibus mulieris actione mādati vt pecuniam quam iam foꝛet conſecutus a viro aut actionem cum nibil fuit conſecutus eis cedat. et ideo eundē quintū mutium exceptiōe a viro repellendum. quod eſt notandum. Uiuia.

k ¶ Stipulatus. nō aperit an gerendo negociū mulieris. vel vt donatarius cauſa moꝛtis. vel vt iter viuos ſtipularetur. et ideo. j. diſtinguit. Accurſius.

l ¶ Supra dotē. per bec verba et dotem ei videtur legare. vt. ſ. eo. l. qui ita. & ſ. de annu. lega. l. ſeia. §. vxoꝛi.

m ¶ Inſtituerit. id eſt p poſuerit.

n ¶ Non donationis. qđ preſumitur q; non donationis cauſa. vt. ſ. de legatis. iij. cum quis decedens. §. nuptura. et argu. ſ. de nego. geſt. l. neſennius. Accurſius floꝛentinus.

o ¶ Eum teneri. actione mandati vt pecuniam ſi iam exegit reddat: al's actiones cedat. vt. ſ. manda. idemq;. §. ſi cui. & de leg. iij. cum quis. §. nuptura. & ſ. de iure dotium mulier. §. fina. & arg. ſ. de neg. geſt. l. penultima. vnde etiā fidei eius ꝯmitti potuit vt cuiuſlibet debitoꝛis ne quicq̄ peteret. & ſic boc feciſſe rationabiliter preſumitur. vt. ſ. de lega. j. ſi pecunia. & nota. in. d. §. nuptura. Accur.

p ¶ Exceptione. ſcz doli mali.

q ¶ Stipulatum. niſi liqueat contra. ſcilicet q; inter viuos donare voluit: et boc ideo quia in ſtipulatione babita eſt moꝛtis mentio. al's eſſet donatio inter viuos. vt. j. de dona. cauſa moꝛtis. l. ſeia. §. finali. que eſt contra.

r ¶ In eum caſum. cum eſt donatio cauſa moꝛtis. vt. ſ. de legatis. ij. cū pater. §. j. ſic ergo nota tres caſus. Primus cum ſtipulatur vt procuratoꝛ vel geſtoꝛ quod ſemper prima facie preſumitur. vt. ſ. dixi. Secundus quod ſtipulatur moꝛtis cauſa quod preſumitur ſi modo conſtet eū ſtipulari cauſa donationis. vt. ſ. proxi. et in vtroq; poteſt fideicommitti. & bi ſunt bac. l. Eſt et tertius caſus quando ſtipulatur ex cauſa donationis inter viuos et boc conſtat: et boc caſu non poteſt grauari vel reuocari niſi eum inſtituat vel aliud ei relinquat. vt. ſ. de pactis dota. l. cum maritus. §. finali. et. C. de iure dotium. l. ij. et. l. cum patrem. et. ſ. ſoluto matrimonio. l. que dotis. que ſunt contra. Item nota bic ſine ſtipulatione poſſe ſubſtitui in donatione cauſa moꝛtis. vt. C. de dona. cau. moꝛ. l. j.

Qui dotem. ¶ Caſus. Cum vellem accipere ſeiam in vxoꝛem pater eius dedit mibi in dotem centum in denarijs: & tot alias res eſtimatas que valuerunt centum. & ego feci fieri ei chartam q; reſtituerem ei ducenta pro dote ſoluto matrimonio. & in ea charta fuerunt nominate dicte res eſtimate. poſtea feci teſtamentum/ et ita legaui eidem mee vxoꝛi. ſeie vxoꝛi mee ſummam dotis quam mibi pro ea pater eius intulit dari volo. boc amplius denarios. x. ſub ea conditione ſi omnes res que in charta dotali continentur beredi meo exbibuerit et tradiderit: modo queritur cum plures de rebus dictis in dotem mibi datis ipſo vſu finita ſint me viuente/ et quedam non: an valeat legatum quaſi ſub impoſſibili conditione datum a me vxoꝛi mee? Et reſpondetur q; valet legatum ſi vxoꝛ fecit peruenire in poteſtate beredis mei illud quod ſupererat ex rebus in dotem datis. nam quantum ad alias res que non ſupererant videtur impoſſibilis conditio a me adiecta. Uiuianus.

s ¶ Summā. ſcilicet predictā in pecunia & in rebus eſtimatis cōſiſtentē.

Conditione.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

denarios: queſitum eſt cum res in dotem date plures ipſo vſu finite eſſent nec moriēte marito fuerūt: an quaſi ſub impoſſibili conditione[a] legatum datuꝫ debeatur? Reſpondi videri conditioni paritū[b]: ſi quod ex rebus in doteꝫ datis ſupererat[c] in poteſtatem heredis peruenit.

Habeo. Lex. xiiij.

Si filiusfamilias cum vxorē haberet doteꝫ ab ea acceperat[d]: deinde paterfamilias factus doteꝫ ei vt ſolet[e] legauit: ꝙuis patri heres non erit/ tamen id legatum debebitur[f].

☞ Dicto vnius teſtis ſtatur ex voluntate ꝛ diſpoſitione defuncti: cuius ſolius diſpoſitioni ſtaretur. hoc dicit Bartolus.

Sceuola. Lex. xv.

Theopompus teſtamento facto duas filias ꝛ filiū partibus equis inſtituit heredes: ꝛ codicillis ita cauit[g]: filiam meam criſpinam quam vellē tradere cuicūꝫ amici mei ꝛ cognati approbabunt prouidebit tradi pollianus[h] ſciēs mētē meā i equalib⁹ portionibus in qbus ꝛ ſororē eius tradidi: pollianus autē a marito puelle iuratus[i] ſcripſit voluiſſe patrē eādem quātitatē in dotem accipere etiā minorē filiā quā maior acce piſſet: quero an eandē ſūmam dotis noīe coheredes extra partem hereditatis minori filie preſtare debeant? Reſpondi euꝫ cuius notio eſt eſtimaturum vt eadem quātitas[k] † ex communi pecunia minori filie dotis nomine detur[l].

Gaius. Lex. xvj.

Licet placeat[m] pignoratas res vel in publicum obligatus heredem qui dare iuſſus eſt[n] liberare debere: tamen ſi is qui tales[o] res in dotem[p] accepit dotem prelegauerit[q]: non cogetur[r] heres liberare eas: niſi aliud ſpecialiter teſtator dixerit.

☞ Non eſt veriſimile teſtatorē velle grauare heredem duplici ꝑſtatiōe. h. d. Bar.

Paulus. Lex. xvij.

Qui dotē a matre vxoris acceperat ꝛ ſtipulanti ei promiſerat teſtamento vxori dotē legauit: cū q̄ſitū eſſet an vxor dotis ſummam conſequi poſſet? Rn̄dit ſceuola nō videri dari vxori quod neceſſe[s] ſit matri reddi. al's ſic reſpondit[t] non deberi niſi manifeſte vxor docuiſſet cā teſtantis voluntatem fuiſſe vt onerare heredes duplici[v] preſtatione dotis vellet.

☞ Teſtatore precipiente vxori reddi quicquid vxor ei dedit venit etiam id qđ dedit ob cauſam. h. d.

Sceuola. Lex. xviij.

Uxori ita legauit vxor mea quicquid ei comparaui et quod mihi dedit e medio ſibi ſumat: quero an dos ꝑlegata videatur? Reſpondi verbis que ꝓponerentur videri: ꝛ de dote prelegata

a ❡ Conditione. legatario appoſita: quod ſi cōcedatur nihilominus relictum valet. vt. C. de his que pe. no. l. j. ꝛ inſtitu. de here. inſti. §. impoſſibilis. ꝛ de leg. §. ſi.

b ❡ Paritum. vtpote impoſſibili. Accur.

c ❡ Supererat. ꝛ quidem de his tm̄ teſtatorem cogitaſſe credendum eſt quoniam et vitio caret: ideoꝗ nō min⁹ tutior ꝙ benignior eſt talis interꝑtatio. vt. s̄. de legi. ꝛ ſenatuſcō. benigni⁹. ꝛ. l. in ambigua. Accur.

Si filiusfa. ❡ Caſ⁹. Filius me⁹ in mea ꝑtāte ꝯſtitut⁹ accepit cētū ab vxore ſua noīe dotis. ꝛ poſtea eū emācipaui. ꝛ ipſe poſtea fec̄ teſtm̄ ꝛ legaui dicte ſue vxori dictaꝫ dotē. ꝛ poſtea anteꝙ ipſe decederet ego exheredaui eū. ꝛ poſtea deceſſit ipſe ꝛ ego: nunquid heres eius tenet̄ preſtare vxori dictam doteꝫ legatam ei? Et dr̄ ꝙ ſic. ꝙuis ego exheredauerim eum meum filium. Uiuia.

d ❡ Acceperat. vn̄ de ea reddenda aduerſus eum ſolu. mat. cōpetere debet actio iquātuꝫ facere pōt: ſicut de ceteris ſuis negocijs: ſed heredi ei non datur hoc beneficiuꝫ. vt. s̄. quod cum eo. ſed ꝛ ſi.

e ❡ Solet. i. ſolitum eſt.

f ❡ Debebitur. inſoliduꝫ qꝛ ꝛ de dote actio inſolidū datur: vt modo dixi.

Theopōp⁹. ❡ Caſus. Theopōpus habebat duas filias ſcilꝫ titiaꝫ ꝛ criſpinam q̄ erat minor: ꝛ habebat vnū filium qui vocabat̄ gaius. ipſe theopompus maritauit dictam titiam/ ꝛ dedit ei in dotem centum ꝛ poſtea fecit teſtamentuꝫ/ ꝛ inſtituit ſibi heredes ꝓ equis partib⁹ dictos tres ſuos filios. ꝛ poſtea fecit codicillos. ꝛ in eis ita cauit. filiam meam criſpinam quam vellem tradere nuptui cuicunꝗ amici mei ꝛ cognati approbabunt prouidebit tradi pollianus cognatus meus: qui pollianus ſcit bene vtrum velim dare tātū criſpine in dotē ꝙtum dedi titie ſorori ſue. ꝛ poſtea deceſſit dictus theopompus. poſtea amici ꝛ cognati eiuſdem theopompi inter quos fuit dictus pollianus maritauerunt dictam criſpinam ſempronio. venit nunc dictus ſempronius ꝛ petit a titio ꝛ gaio fratribus ꝛ coheredibus dicte criſpine tātū ante partē hereditariā pro dicta criſpina nomine dotis ſue ꝙtuꝫ habuit dicta titia cum maritauit eam dictus theopompus: ꝛ hoc ideo petebat: qꝛ dicebat hoc voluiſſe theopompum ꝛ cum coheredes hoc negarent coram iudice fecit dictus maritus criſpine venire dictum pollianum coram iudice: ꝛ iurare ſe ſcripturum veritatē ſuper voluntatem theopompi. qui pollianus iuratus ſcripſit theopompum voluiſſe eandem ꝙtitatem in dotē accipere etiaꝫ minorē filiam ſcꝫ criſpinam quam titia maior ſoror accepit: nūquid habebit dicta criſpina tātū ꝙtū habuit dicta titia? Et videtur ꝙ non. qꝛ vox vnius teſtis reputatur vox nullius. maritus autē criſpine nō introduxit ſuper hoc niſi vnum teſtem. ſ. predictum pollianum vt dictuꝫ eſt. Rn̄. tn̄ hic ꝙ ſic. ꝛ eſt ratio. qꝛ theopompus voluit ſtare ſuper hoc dicto polliani vt apparet in dictis verbis que dixit in codicillis. Uinianus.

g ❡ Cauit. hic eſt grecū cuius interpretatio eſt filiā meaꝫ ꝛc. Py. ſed alij id nō habent: ꝛ iō dicunt eſſe ſenſuꝫ filias meas pares eſſe volo. Accur.

☞ h ❡ Pollianus. teſtatoris forte filius. Et no. ꝙ prouiſio filij eſt in dote: ſed amicorum eſt in eligendo maritum.

i ❡ Iuratus. id eſt iurauit ꝛ dixit: ſic enim ſcribunt tabelliones talia teſtis iuratus dixit. Uel iuratus. i. adiuratus. maritauerat ergo de conſilio amicorum.

k ❡ Quātitas. Not. ergo hic ſtari dicto vnius. ꝛ ſic eſt contra. C. de teſtibus. l. iuriſiurandi. Solu. hic voluit teſtator quod potuit ſicut ꝛ ſi ipſe iuraſſet. vt. s̄. de leg. iij. l. cū quis. §. codicillis. Iteꝫ eſt ar. ꝙ vnus teſtis inducat preſumptionē vel ſemiplenā probationem. ſic. s̄. queadmoduꝫ teſta. aperi. l. j. in fine nec obſtat. j. de queſt. l. maritus. quia ibi non quia deficiat indicium prohibetur queſtio: ſed quia contra dominum: vt hic no. ꝛ. C. de rebus cre. l. in bone fidei.

Teſtis vn⁹ ſemiplene probat.

l ❡ Detur. No. ex hac. l. theopōpus ſtari dicto vnius teſtis. Iteꝫ not. ꝙ vnus teſtis inducit preſumptionē vel ſemiplenam probationem.

Licet. ❡ Caſus. Duo mea predia obligaui reipu. vel titio priuato: ꝛ poſtea ſeiā filiā meā maritaui gaio ꝛ dedi ei i dotē dicta ꝑdia ita obligata ſicut erant ꝛ hoc ſciēte dicto gaio meo genero: poſtea dict⁹ gai⁹ fecit teſtamentum ꝛ legauit dictam dotem dicte mee filie vxori ſue. nunquid heredes eiuſdē gaij debent dicta predia liberare a pignore: ꝛ poſtea dare dicte mee filie? Et videt̄ ꝙ ſic: qꝛ ipſe gaius ſciebat dicta predia eſſe taliter obligata eo tēpore quo accepit ea i dotē. dicitur tamen hic ꝙ non tenetur liberare pignora niſi gai⁹ teſtator hoc ſpecialiter dixiſſet i teſtamēto ꝙ hēdes luerent. Ui.

† Stat̄ dicto vni⁹ ſ. l. c. iij. cuꝫ gl. ſup ꝓ. clerici. extra de ꝑcu. vbi de hoc vide.

m ❡ Licet placeat. ex ordine. R. vt inſti. de le. §. non ſolum. ꝛ. s̄. de le. j. ſi res. ꝛ. C. de fideicō. predia. ꝛ. s̄. de leg. ij. meui⁹. §. pe. Accur.

n ❡ Iuſſus eſt. a teſtatore ſciēte eas obligatas. al's ſecus. vt. d. ll.

o ❡ Tales. iam obligatas. Roge.

p ❡ In dotē. eſtiatā. R.

q ❡ Prelegauerit. vxori pure ꝛ ſimpliciter.

r ❡ Cogetur. quoniam in hoc legato ſola dos venit: ſicut veniret in dotis acti. vt ſolum repreſentationis cōmodum hic ſit in legato. R. vt. s̄. e. l. j. i princip. ꝛ. §. adeo. H.

Qui dotē. ❡ Caſus. Titia dedit mihi in vxorē filiā ſuā ſeiam ꝛ dedit mihi in dotē. c. ꝛ ego ꝓmiſi eidē titie me reſtiturū ei ſoluto matrimonio: ꝛ poſtea feci teſtm̄ ꝛ legaui dicte mee vxori dicta. c. ꝛ deceſſi: nunquid dicta mea vxor poterit petere ab heredibus meis dicta. c. ꝛ ab eis conſequi? Et dicitur ꝙ non niſi eis caueat ſe defenſurā eos aduerſus titiam matrē ſuaꝫ: ꝛ hoc niſi probauerit dicta mea vxor me voluiſſe onerare heredes meos duplici dotis preſtatione: qꝛ tunc habebit ipſa. c. ꝛ mater ſua titia alia. c. Uiuia.

s ❡ Neceſſe. igitur non dabitur vxori actio ex teſtamento contra heredē niſi caueat eum defenſurum contra matrem. vt. s̄. eo. l. ij. in principio. ꝛ §. j. ꝛ. l. pater. ꝛ. s̄. de iure dotium. l. cum pater. ꝛ. s̄. ſolu. matrimonio. l. ſi cum dotem. §. ſi pater.

t ❡ Al's ſic reſpondit. i. idē ſceuola. ꝛ al's tractans de hac materia rn̄. non deberi. ſ. dari. Accur.

v ❡ Duplici. No. ex hac. l. non eſſe quē onerandū duplici onere: vel addi afflictionem afflicto. ſic. s̄. de leg. ij. titia. §. qui in vita. ꝛ. s̄. ad. l. rho. de iactu. l. nauis. §. cum autem. ꝛ. §. quid ergo. ꝛ. s̄. de offi. preſi. diu⁹. ꝛ. C. de impo. luc. de. l. j. Item facit. s̄. de leg. iij. ſi res. ꝛ. l. qui concubinaꝫ. §. qui fundum. ꝛ. j. de fun. inſtru. ꝛ inſtru. leg. l. ꝑdia. §. liberto. ꝛ. s̄. de leg. ij. meuius. in prin.

Onere duplici quis onerari nō debet.

Uxori. ❡ Caſus. Uxor mea dedit mihi in dotē. c. ꝛ poſtea ego cōparaui ei veſtes ꝛ mōilia. ipſa etiā dedit mihi quedā alia: poſtea tempore procedente feci teſtamentuꝫ ꝛ ita ei legaui: vxor mea ſumat ſibi ex medio hereditatis mee quicquid ei comparaui ꝛ quod mihi ipſa dedit ꝛ deceſſi: modo queritur an videar ei dotē ꝑlegaſſe? Et dr̄ ꝙ ſic: niſi probent heredes mei aliud me ſenſiſſe. Sed pone ꝙ de dictis cētū erant duo inſtrumēta facta in vno quorū cōtinebant̄ quinquaginta ꝛ in alio tantūdem: ꝛ ego ita legaui. dicte mee vxori titie do lego tantā pecuniam quāta ad me dotis eius noīe peruenit que dos eſt dotalibus duob⁹ cōſignatis inſtrumentis centum aureorum: nūquid poterit vxor mea cōſequi vtrāꝗ ſummā? Et dicitur ꝙ ſic. Uiuia.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

a ¶ Loqui. licet ſimpliciter dixit dedit: ⁊ nõ adiecit pro dote.
b ¶ Ex ſtipulatione. al's eſt ve. ⁊ dic ve pro et. ſm. H.
c ¶ Utrãq3 ſummã. id eſt vtriuſq3 inſtrumẽti quãtitatẽ: vel dic ꝙ aliqd peruenit re ipſa: aliud deductum erat in ſtipulationem tñ: ⁊ ſm vtrũq3 ſc3 datum ⁊ promiſſum: l3 non datum. vt inſti. eo. titu. §. ſed ⁊ ſi vxori.

n ¶ Scilicet. Deguſtationem. Si autez poſt ſibi imputet. ⁊ facit. ſ. de pe. ⁊ commo. rei vendi. l. j. §. j. ⁊ l. ſi quis vina. §. ſi in aduerſione. ⁊ l. ſi vina que in dolijs.
o ¶ Cyphi. Data. i. legata.
p ¶ Integram. qꝛ nõ tenuit prima: al's ſecus. vt. j. eod. apud aufidium. in fin. ⁊ no. ſ. l. ij. §. j. ⁊ poterit ad exhibendum agere legatari⁹. vt ſ. ad exhiben. l. iij. §. itez ſi quis optare. Accur.

Siue iniuria op⁹ fiat per nũciationẽ inhibet. tex. in. l. j. in pn. j. de no. ope. ris nũ.

¶ De optione legata.

Diuus pius. ¶ Caſus. Titi⁹ legauit mihi electionez ſeruoꝛum. queritur quot poſſim eligere ⁊ habere: Et dicitur ꝙ tres. ſecus autẽ ſi leget mihi optionem ſiue electionem ſerui: quia tunc non poſſu3 eligere niſi vnum. optabo tamẽ illũ quem volã. ſic ⁊ pertinet ad me arbitrium eligendi ſi legauit mihi hominẽ in genere. pone ergo ꝙ elegi ⁊ male. ita ꝙ nõ valuit electio nunquid potero iterum eligere: Et dicitur ꝙ ſic. ⁊ de hoc ponit tria plana exempla vſq3 ad. l. mancipioꝛum. Uiuia.

loqu^a: niſi aliud teſtatoꝛẽ voluiſſe ꝓbaret. ¶ Titie vxoꝛi mee quanta pecunia ad me ex ſtipulatione^b dotis eius nomĩe peruenit: q̃ dos eſt dotalib⁹ duob⁹ conſignatis iſtrumẽtis cẽtũ aureoꝛũ. q̃ſitum eſt an vtrãq3 ſũmã^c conſequi poſſit: Rñ. nihil proponi cur non poſſit.

¶ De optione vel electione legata. Titulus. v.

☞ In hac lege ponitur qualiter relinquitur optio vel electio. Itez quis eligit/quid eligatur/quid ſi electio non valeat: ⁊ qualiter debeat electio fieri. ⁊ hoc vſq3 ad. l. mãcipioꝛum. h. d. Bar.

Ulpianus. Lex. j.

Diuus^d pius cecilio ꝓculo reſcripſit eũ cui ſeruoꝛum legata ſit electio tres poſſe eligere.

Idem. Lex. ij.

Quotiẽs ſerui electio vel optio datur^e: legatarius optabit quem velit: ſed et homine generaliter legato arbitrium eligendi quem^f velit accipere: ad legatarium^g pertinet. Data igitur optione ſi quis optauerit alienu3 ſeruũ vel hominem liberum^h videndu3 eſt an conſumpſerit optionem: et puto non conſumi. ¶ Cum cui centum amphoꝛarum^i electio data^k ſit: acetum eligentem† non conſumere^l optionem ſi id^m acetum elegerit quod vini numero paterfamilias non habuit.

Idem. Lex. iij.

Scilicet ſi ante exhibitionez hoc eſt ante deguſtationez^n acetum elegerit.

☞ Ante exhibitionem rerum electio nõ tenet: niſi legatarius fuerit ſciens. hoc dicit Bartolus.

Paulus. Lex. iiij.

Cyphi† electiõe data^o: ſi nõ omnib⁹ cyphis exhibitis legatarius elegiſſet: integram^p ei optionem manere placet: niſi ex his dũtaxat eligere voluiſſet cum ſciret^q ⁊ alios eſſe.

† Cyphi al's ſcyphi.

Affricanus. Lex. v.

Nec ſolũ^r ſi fraude heredis: ſed etiã ſi alia qualibet cauſa^s id euenerit.

☞ Legatario optionis terminus ad eligendũ ſtatuit: quo elapſo eligere non poteſt ſi res non eſt integra. h. d. Bar.

Pomponius. Lex. vj.

Mancipioꝛum electio legata eſt ne vẽditio^t qñq3^v eligente legatario interpellet decernere d3 ꝑtoꝛ niſi ĩtra certu3 tp̃s ab ipſo pꝛefinitũ elegiſſet electionem legatoꝛũ ei nõ cõpetere^x: qd ergo ſi die preterito ſ3 ⁊ añꝙ venderet heres vẽdicare legatari⁹ velit audiet: qꝛ nõ eſt dãnu3 ſubitur⁹ heres ꝓpter quod decernere id ꝑtoꝛ ſolet: ⁊ qd ſi die preterito quẽ^y diffinierit^z pretoꝛ heres aliquos ex ſeruis vel oẽs manumiſerit nonne ꝑtoꝛ eoꝛũ tuebitur libertatem^a: ergo totiens actio deneganda^b nõ eſt ſi oĩa integra^c ſint: idem eſt^d ⁊ ſi pignoꝛi aliquos ex his ſeruis heres dederit poſt diem^e vel vendiderit.

Paulus. Lex. vij.

Immo ⁊ ſi quoſdam ſeruos diſtraxerit: quoſdã retinuerit: non eſt audiendus legatarius ſi velit optare ex retentis ab herede cum iam^f diſpoſuerit familiam heres.

q ¶ Cũ ſciret. nam tũc videt de olbus ſatiſfactum maxime ſi legatarius cognoſcebat illos abſentes. vt arg. ſ. de act. emp. l. j. §. fina.
r ¶ Nec ſolum. ſ. tunc ĩtegra manet electio. Accur.
s ¶ Cauſa. quomin⁹ oẽs exhibiti ſint niſi fraude tertij: qꝛ tunc agit de dolo cõtra eum. vt. ſ. de dolo. l. ſi quis. que eſt cõtra. Solu. vt ibi.

Mancipioꝛũ. ¶ Caſus. Legaui titio optionẽ ſeruoꝛũ meoꝛu3 ⁊ deceſſi: ⁊ ita põt titius eligere ⁊ hr̃e tres. vt. ſ. eo. l. j. heres me⁹ vult vẽdere vel obligare vel manumittere oẽs ſeruos hereditarios: ⁊ timet ne vẽditio vel obligatio: vel manumiſſio anihiletur eligente poſtea dicto legatario tres ſuos ex his q̃s vult vendere vel obligare vl' manumittere certe conſulitur hic heredi vt adeat pretoꝛem et petat ab eo vt decernat actionem legatoꝛũ legatario nõ cõpetere niſi intra tp̃s ab ipſo ꝑtoꝛe ꝑfinitũ elegiſſet ſuos legatarius: ⁊ pretoꝛ bene audiet heredez hoc petentẽ. pone ergo ꝙ ꝑtoꝛ ſtatuit vnu3 mẽſem ⁊ trãſiuit menſis anteꝙ legatari⁹ eligeret: nõ tñ vẽdidit adhuc heres ſuos. nunqd audiet legatari⁹ volens vẽdicare tres ſeruos: Et dic ꝙ ſic. qꝛ nõ ſubſtinet heres aliquod dãnum propter vendicationẽ predictam legatarij propter qđ ſolet pretoꝛ decernere vt legatarius eligat infra certum diem. i. propter hoc vt heres non ſubſtineat dãnum: ſi autẽ preterito dicto menſe manumiſerit vel obligauerit: vel vendiderit heres oẽs ſeruos: vel quoſda3 ex his non poterit amodo legatarius vendicare aliquos ex dictis ſeruis. Item ⁊ in alio caſu debet pretoꝛ ſtatuere certu3 tempus legatario optionis: puta ſi legaui titio electionem ſerui: ⁊ ſeio legaui reliquos ſeruos meos: ⁊ hoc dicit vſq3 ad primum. §. legis ſi tibi. Uiuia.

d ¶ Diuus. Pone caſu3 ꝙ aliquis legauit mihi optionem ſeruoꝛũ ſuoꝛũ in plurali nũero loquens eligam tres: vt ita pluralis locutio cõtineat tres: l3 al's duos. vt. ſ. de teſti. l. vbi. ⁊ hoc fauoꝛe vltime volũtatis. vt. j. de regu. iur. l. in teſtamentis. ſecus ſi in ſingulari: quia tunc vnum tñ. vt. j. per totu3 hunc titu. Uel dic ꝙ teſtatoꝛ legauit mihi electionem ſeruoꝛum qui debent optare vnũ ſeruũ vel equum vel aliud mihi dandum. Nam eligaz tres de familia teſtatoꝛis qui eligent: ideo autem tres quia ſi diſcoꝛdãt inuenietur pars maioꝛ. vt argu. ſ. de arbi. l. item ſi vnus. §. ſi.

Pluralis numer⁹ in trib⁹ qñq3 conſiſtit.

† Facit gl. vl. in pn. in c. cãm. que. de elec.

e ¶ Quotiẽs. Datur. a teſtatoꝛe.
f ¶ Quez velit. etiã optimum ſm Ro. nos cõtra vt ſtatim dicam.
g ¶ Ad legatarium. idem quod hic habes inſtitu. eo. §. generaliter. ⁊. ſ. de lega. j. ſi ſeruus. §. cum homo. ⁊ omnes pꝛedictas leges ĩtelligit Ro. herede fruſtrante. ⁊ pro eo. ſ. de leg. j. cum res. §. totiens. ⁊. l. huiuſmodi. §. ſi cui. ⁊ ar. C. de ſolu. l. j. at hul. etia3 ab initio dat legatario: vt hic. ⁊ dictis pꝛimo concoꝛdat. vt ⁊ no. ſ. de leg. j. ſi quis a filio. §. pe. que videtur contra. ⁊. ſ. fami. herciſ. heredes. §. ſi incerto. Item nõ eligit optimum ſm omnes. vt. ſ. de leg. j. l. legato gñaliter. ſed in inferioꝛi caſu eligit optimum ſm Ro. ſed dic ꝙ nec ibi eligit optimu3. ⁊ pro eo eſt hic copula: ſed ⁊ homine ⁊c. ⁊. C. communia de lega. l. fi. §. j. ⁊ arg. ſ. de leg. j. ſi heres generaliter.
h ¶ Uel hominem liberum. vel ante aditam hereditatez. vt. j. e. l. optione. Accurſius.
i ¶ Amphoꝛarum. ſubaudi vini.
k ¶ Data. a teſtatoꝛe vel a lege. vt. ſ. pꝛoxi. duob⁹ rñ. ſed Rog. dixit ibi tranſlata quando a lege.
l ¶ Conſumere. quia non tenuit ipſo iure. vt. j. pꝛoxi. §. al's ſecus. vt. j. e. titu. apud aufidium. ⁊. ſ. de leg. j. l. v. in pꝛin. Et no. nihil refert nõ fiat aliquid vel id non iure fiat. ✠ ſic. ſ. qui ſatiſd. cog. l. quotiens. ⁊ de iureiuran. qui per ſalutẽ. ⁊ de condi. indebi. cum indebitũ. in ſi. ⁊. j. de adul. ſi maritus. §. ſi. Sed arg. cõtra. j. de re iud. l. iudex. Additio. Dic ꝙ ibi ſententia tenuit ipſo iure. al's eſſet idez quod hic. vt. l. ſi vt pꝛoponis. C. quomodo ⁊ quando iudex. Bar.
m ¶ Si id. al's ſi non id. ⁊ abũdat negatio. ſic. C. de ſer. fugiti. l. j. al's deeſt ſcilicet non, ⁊ ſic eſt plana. facit. j. titulo. j. l. j. ⁊. l. iij. ⁊. l. ſi quis vinu3. Accurſius.

✠ Nota ꝙ paria ſunt nõ fieri aut iniuria fieri: ſec⁹ tñ q̃tũ ad effectum nũciatiõis noui opis: qꝛ ſiue iure

t ¶ Uenditio. eoꝛum ſc3.
v ¶ Quandoq3. i. quãdocũq3.
x ¶ Nõ cõpetere. No. ꝙ ad tp̃s quis agere cogitur. ſic. j. eo. l. ſi optio. §. ſi. ⁊ ſunt ſimilia. j. l. ſi tibi. ⁊. C. de ĩgenu. manumiſ. diffamari. regulariter contra. vt. C. vt nemo inui. Itẽ ad ſtatuendu3 diẽ alicui facto facit. ſ. de iure delibe. l. j. ⁊. j. de dã. infec. qui bona. §. ſi. Accur.
y ¶ Quem. ſc3 diem.
z ¶ Diffinierit. i. ſtatuerit.
a ¶ Libertatẽ. ⁊ certe tuebitur. ⁊ facit. ſ. ſi quis cau. ⁊ ſi poſt tres.
b ¶ Deneganda. legatario. Accur.
c ¶ Integra. facit. ſ. de minoꝛ. qđ ſi minoꝛ. §. ſceuola. ⁊. C. de repu. here. l. ſi. ⁊. ſ. de iure delibe. ſi quis.
d ¶ Idem eſt. vt actio denegetur: ⁊ dic ꝙ idẽ referatur non ad pꝛoximũ ſed ſuperius.
e ¶ Poſt diem. a pꝛetoꝛe vel iudice ſtatutum. ⁊ continua. ſeq. l.
f ¶ Immo. Cum iam. al's ſic foꝛte non diſpoſiturus: niſi optionis timoꝛ eſſet.

Si tibi.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010